

1. møde

Tirsdag den 6. oktober 1970 kl. 12.

Aldersformanden (Aksel Larsen): I henhold til grundloven er folketinget i dag trådt sammen for at indlede et nyt folketingsår.

Som det medlem, der længst har haft sæde i tinget, tilkommer det mig at lede valget af præsidium og tingsekretærer.

Det er meddelt mig, at det konservative folkeparti, venstre og det radikale venstre danner fælles valggruppe.

I henhold til gruppernes indstilling er til formand valgt *Skytte*, til første næstformand *Kaj Andresen*, til anden næstformand *Hanne Budtz*, til tredje næstformand *From* og til fjerde næstformand *Morten Lange*.

Til tingsekretærer er i henhold til indstilling fra en valggruppe omfattende socialdemokratiet, det konservative folkeparti, venstre, det radikale venstre og socialistisk

folkeparti valgt følgende seks medlemmer: *Helge Nielsen, Søren B. Jørgensen, Henry Møller, Kofoed, Martin Pedersen og Arne Larsen.*

Præsidium og tingsekretærer er hermed valgt, og hermed er tinget sat.

Jeg anmoder den højtærede formand om at indtage sit sæde.

Formanden: Jeg takker for den tillid, som tinget har vist mig ved at genvælge mig til at lede arbejdet her i tinget, og jeg skal bestræbe mig på efter bedste evne at opfylde de pligter, der påhviler mig som tingets formand.

Først har jeg den glæde på tingets vegne at udtale et hjerteligt velkommen til Deres Majestæter Kongen og Dronningen, til Deres kongelige Højhed Tronfølgeren og Prins Henrik samt til repræsentanter for højesteret, der som folketingets gæster overværer tingets første møde i det nye folketingsår. Hjertelig velkommen.

Jeg giver herefter statsministeren ordet, for at han kan give tinget den i grundlovens § 38 omhandlede redegørelse for rigets almindelige stilling og de af regeringen påtænkte foranstaltninger.

Statsministeren (Hilmar Baunsgaard): Det år, der er forløbet siden åbningen i fjor af sidste folketingsår, har bragt betydelig fremgang og vigtige reformer i det danske samfund. Men udviklingen har samtidig været præget af den gennem mange år vedvarende mangel på ligevægt i landets økonomi.

Da regeringen i fjor redegjorde for sine arbejdsplaner, blev det kraftigt understreget, at en varig fremgangsperiode som sin forudsætning må have den fornødne balance i samfundsøkonomien.

Den fornemmelse sætter sig imidlertid, at mange opfatter den løbende økonomiske politik som øjeblikspolitik eller overgangspolitik. Ud fra ønsket om at muliggøre en fortsættelse af en reformpræget fremskridtslinje er det regeringen magtpåliggende at fjerne denne misforståelse.

Det skal derfor gentages, at der er en nøje sammenhæng mellem aktuel politik og frem-

tidspolitik. Den vigtigste reformpolitik ligger i sikringen af en sund samfundsøkonomi. Kun et stabilt økonomisk fundament kan bære fremskridtet.

Det vil være kendt, at regeringen har lagt op til en forhandling om ændringer og nydannelser i den økonomiske politik. Det sker under en præcisering af to afgørende forhold: at der ikke er tale om en korttidsbestræbelse, men om en langtidspolitik, og at opgavens løsning forudsætter medvirken ikke alene fra folkestyret i dettes snævrere forstand, men også fra de organisationer, som er med til at forme samfundets økonomiske udvikling.

Regeringen er klar over, at en væsentlig forudsætning for opgavernes løsning vil være, at der vindes forståelse i hele befolkningen for deres nødvendighed og betydning både nu og på lang sigt. Den redegørelse, jeg afgiver i dag, henvender sig derfor i lige så høj grad til befolkningen som til de folkevalgte repræsentanter her i salen.

Idet jeg skal henvise til den skriftlige del af redegørelsen, som indeholder en nærmere omtale af udviklingen og regeringens arbejdsplaner, skal jeg samle min mundtlige fremstilling om nogle hovedspørgsmål, som regeringen tillægger afgørende betydning. Det sker under en samtidig påmindelse om, at Danmarks økonomiske vilkår og politiske muligheder er underkastet den afhængighed, som følger af stadige omskiftelser i den verden, der omgiver os.

De senere ugers udvikling har bekræftet, at internationale forudsætninger hurtigt kan ændres. Begivenhedsforløbet i Mellemøsten har vist, hvor pludseligt sådanne forandringer kan indtræde.

For få måneder siden skabte den såkaldte Rogersplan, byggende på våbenhvile og forhandlinger mellem de stridende parter, beherskede forventninger om en fredelig udvikling. Udbruddet af borgerkrigen i Jordan, som på et vist tidspunkt skabte frygt for en faretruende udvidelse af stridighederne, ændrede disse forventninger til ny ængstelse. Yderligere usikkerhed er opstået ved præsident Nassers pludselige død. Man kan i dag kun håbe, at der ikke hermed er skabt nye langvarige komplikationer, men vi må på den anden side se realistisk i øjnene, at forhandlingsmulighederne i første omgang er blevet forringet. Der består således usikkerhed og uvished omkring hele Mellemøstsituationen. Generelt kan det siges, at krisen i Mellemøsten udgør øjeblikkets største trussel mod verdensfreden. I det omfang, den videre udvikling skulle stille krav til Danmark f. eks. om udsendelse af fredsbevarende styrker, vil regeringen være indstillet på at yde sådanne bidrag.

Udviklingen i sommerens løb har imidlertid også vist positive træk på det internationale område. Det gælder i vor del af verden, hvor de vesteuropæiske lande har taget et nyt skridt til fremme af deres indbyrdes samarbejde. En betydningsfuld begivenhed er endvidere Den tyske Forbundsrepublik og Sovjetunionens aftale om magtafkald. Der forhandles om en tilsvarende aftale mellem forbundsrepublikken og Polen. Dette åbner perspektiver for en normalisering af Vesttysklands forbindelser til hele Østeuropa, herunder også til Østtyskland. En sådan udvikling er selvsagt af største betydning for hele Europa.

Den danske regering vil som hidtil støtte forbundsregeringens bestræbelser for at normalisere forholdet til Østeuropa.

Det vil nu være af stor betydning, at der opnås fremskridt i de igangværende firemagtsdrøftelser om Berlin. Regeringen håber, at det vil lykkes at finde en ordening, der tilgodeser krydsende interesser og synspunkter, som gør sig gældende i dette vanskelige spørgsmål. Et positivt udfald kan betyde et afgørende skridt henimod en konference om europæiske sik-

kerheds- og samarbejdsspørgsmål, der vil kunne åbne vej for på længere sigt at videreudvikle mulighederne for et samarbejde mellem Øst- og Vesteuropa.

De nu påbegyndte forhandlinger mellem fællesmarkedet og EFTA-landene må også bedømmes i relation til hele den europæiske situation. Den udvidelse af fællesmarkedet, som nu forberedes, vil ikke medføre nye modsætninger mellem Øst- og Vesteuropa, men må tværtimod ses som en af vejene til et mere omfattende samarbejde. Regeringen vil fortsat aktivt medvirke i bestræbelserne for at bringe de europæiske lande nærmere til hinanden og dermed befæste afspændingen mellem Øst og Vest og fjerne de unaturlige skillelinjer, som har præget Europa i efterkrigsårene.

Set ud fra Danmarks placering i Europa har forholdet mellem de nordiske lande selvsagt en væsentlig betydning. På Nordisk Råds session i februar i Reykjavik kunne der konstateres enighed mellem de fire nordiske landes regeringer om udformningen af NORDEK-traktatudkastet. Iværksættelsen af et nordisk økonomisk samarbejde på dette grundlag ville have betydet et afgørende skridt i Nordens historie. Som bekendt meddelte den finske regering umiddelbart inden traktatens undertegnelse, at Finland ikke var i stand til at undertegne i den foreliggende europæiske markedssituation.

Fra dansk side beklager vi, at det ikke lykkedes at gennemføre NORDEK-traktaten. Under disse omstændigheder er det af så meget større betydning, at de nordiske lande sideløbende med den europæiske markedsudvikling bevarer og styrker det nordiske samarbejde. Regeringen har i forhandlingsoplægget over for fællesmarkedet understreget, at man ønsker at fremme en fortsættelse og videre udbygning af det nordiske samarbejde, ligesom vi har understreget håbet om, at alle de implicerede lande vil vise vilje til at finde løsninger, således at de betydelige resultater af EFTA-samarbejdet og samarbejdet mellem de nordiske lande kan fastholdes.

På statsministermødet i Trondheim den 6. august i år bekræftede statsministrene de nordiske regeringers vilje til en styrkelse af det nordiske samarbejde. Det er vigtigt, at man forpligtede sig til gensidige orienteringer og konsultationer under forhandlingerne med fællesmarkedet. Det er imidlertid mindst lige så vigtigt, at man nu alvorligt stræber efter at klarlægge de områder i det nordiske samarbejde, hvor den udtalte velvilje kan omsættes i praksis.

Der findes felter, hvor man allerede nu kan forberede iværksættelsen af et udvidet nordisk samarbejde uden at afvente resultatet af forhandlingerne i Bruxelles. Det drejer sig om samarbejdet inden for kulturliv, uddannelse, forskning og produktudvikling. Dette vil blive drøftet videre på et møde i København den 2. november mellem statsministrene og Nordisk Råds præsidium.

Forhandlingerne om dansk medlemskab sammen med Storbritannien, Norge og Irland indledtes den 30. juni i år. Det danske forhandlingsoplæg er som i 1967 baseret på, at Danmark kan tilslutte sig de europæiske traktater, de senere trufne beslutninger i fællesmarkedet samt planerne for dets videre udvikling. Fra dansk side vil man søge opnået, at en eventuel overgangsperiode bliver så kort som muligt og af samme varighed i industri- og landbrugssektorerne.

På grund af de særlige naturgivne forhold på Færøerne og Grønland har regeringen fremhævet, at man ønsker at forhandle om hensigtsmæssige særordninger for disse to områder.

Disse ordningers nærmere udformning vil man i de kommende måneder drøfte med de færøske og grønlandske myndigheder.

Regeringen vil arbejde for, at der samtidig med forhandlingerne om udvidelse af fællesmarkedet gennemføres sådanne arrangementer med de øvrige EFTA-lande, som de hver især måtte have behov for.

Det er endnu for tidligt at udtale sig om, hvorvidt og i bekræftende fald hvornår forhandlingerne vil føre til et positivt resultat. Det er fortsat den danske regerings håb, at problemerne i forbindelse med de ansøgende landes optagelse vil kunne løses inden for en begrænset tidsfrist.

Folketinget må derfor være forberedt på, så hurtigt forhandlingssituationen gør dette nødvendigt, at tage stilling til et betydeligt antal forslag til nye love og ændringer i bestående lovgivning, som vil være påkrævede i konsekvens af en dansk tilslutning til fællesmarkedet.

På et enkelt område finder regeringen det ønskeligt, at der allerede i denne samling gennemføres en ændret lovgivning med henblik på regulering af forholdene. Det drejer sig om den erhvervsmæssige udnyttelse af rekreative arealer, herunder især beboelsesejendomme, der ikke anvendes til helårsbeboelse. Regeringen vil i løbet af få dage i markedsudvalget fremlægge en vurdering af mulighederne for at indføre en koncessionsordning omfattende erhvervsmæssig udlejning af sådanne ejendomme.

Det er i øvrigt regeringens agt snarest muligt at give en redegørelse, der kan danne grundlag for en generel debat i folketinget om markedsproblemerne.

Folketinget vil i det nu påbegyndte folketingsår blive stillet over for regeringsinitiativer, som er udtryk for, at regeringen mener, at en nyvurdering af den økonomiske politik og dens muligheder er blevet en uomgængelig nødvendighed.

Det er det, fordi det er åbenbart, at de problemer, Danmark står over for, ikke alene beror på vanskeligheder, der er kommet til os udefra, men i høj grad også skyldes, at de økonomiske handlemåder ikke i tilstrækkeligt omfang har været tilpasset de krav, et moderne velfærdssamfund stiller.

Det er rigtigt, at en del af vore problemer hænger sammen med, at ændringerne i udenrigshandelen, blandt andet som følge af den europæiske markedsdeling, har nødvendiggjort så store strukturændringer både i landbrug og industri, at det uundgåeligt har bidraget til at rokke balancen i samfundet.

Men det har også rokket balancen, at vi samtidig har påtaget os at udbygge velfærdssamfundet i hastigt tempo, uden at vi har draget de tilstrækkelige konsekvenser i den økonomiske politik.

Det er blandt andet et udtryk for denne linje, at byggeindustriens og de offentlige ydellers forbrug af arbejdskraft og materialer er steget stærkere her end i andre lande, vi kan sammenlignes med. Vi har samtidig bevidst stræbt efter at give de unge bedre uddannelsesmuligheder og efter at skabe bedre vilkår for det voksende antal ældre. Derfor har disse to aldersgruppers andel af de samlede forbrugsmuligheder været stigende — og sådan vil det også være i de kommende år.

Det er kun godt, at der har været enighed om denne sociale linje. Men så er det også nødvendigt at acceptere, at der til gengæld er tilsvarende mindre til rådighed til at forøge det private forbrug hos de producerende aldersklasser.

Det er den konsekvens, det danske samfund ikke hidtil har draget i det nødvendige omfang. Derfor har vi gennem en årrække brugt mere, end vi har produceret, og er kommet i stigende gæld til udlandet. Der er samtidig med udviklingen af velfærdssamfundet stillet for store krav om forøgelse af pengeindkomsterne med det resultat, at vi i det sidste tiår har svækket dansk produktions konkurrenceevne gennem en stigning i priser og omkostninger, som har været stærkere end i de lande, vi konkurrerer med.

Hvis Danmark fortsat skal være et velfærdssamfund med en høj, stabil beskæftigelse — og det går jeg ud fra at alle ønsker — så må vi acceptere konsekvenserne. Vi må derfor supplere penge- og finanspolitikken med en indkomstpolitik, der svarer til velfærdssamfundets krav.

Lykkes det at tilvejebringe en sådan ændring i den økonomiske politik, vil det være muligt at nedbringe valutaunderskuddet og samtidig opretholde høj beskæftigelse. Lykkes det ikke, vil den fortsatte og voksende afhængighed af kortfristede udenlandske lån ligge som en stadig trussel under dansk produktion og beskæftigelse.

De rapporter, der er kommet fra det økonomiske sekretariat og fra det økonomiske råds formandskab, understreger, at dansk økonomi er præget af udviklingstendenser, som nødvendigvis må ændres.

Til trods for at der er ført en stram penge- og finanspolitik, og trods en fortsat kraftig stigning i produktionen er privatforbruget, de offentlige ydelser og investeringerne steget så stærkt, at vi stadig lider under et indenlandsk efterspørgselspres, som — sammen med prisstigninger, der er kommet udefra — har fået priserne og omkostningerne til at stige.

Det er heller ikke lykkedes at opnå den tilsigtede bedring af betalingsbalancen. Tværtimod må vi i år regne med et underskud af størrelsesordenen 4 milliarder kr. eller ca. 4 pct. af bruttonationalproduktet.

På denne baggrund må regeringen lægge afgørende vægt på, at der udformes en økonomisk politik, som kan sikre, at en væsentlig del af de kommende års produktionsstigning bliver anvendt til at formindske underskuddet på betalingsbalancen. Sker det ikke, undergraver vi grundlaget for dansk erhvervsliv, for produktionen og beskæftigelsen.

Bag ved betalingsbalancens underskud og væksten i den udenlandske gæld ligger en række betydningsfulde forhold i den ydre og indre økonomi. Det må være målet for den økonomiske politik at sætte ind over for alle disse forhold på en sådan måde, at der sikres en bedre balance i den økonomiske udvikling. Det er med dette mål for øje, der er gennemført en række reformer i de seneste år, både vedrørende det offentliges økonomiske dispositioner og på andre områder. Jeg skal her erindre om den reform af realkreditlen, som i foråret gennemførtes af et stort flertal i folketinget.

Samtidig har en stram penge- og finanspolitik sigtet mod at dæmpe den igangværende højkonjunktur. De første resultater — eller skal vi sige de første tegn på resultater — i denne henseende er nu begyndt at vise sig i form af en afdæmpning af dele af efterspørgslen og en tendens til en mindre ugunstig valutaudvikling. Alligevel må det siges, at dæmpningen kommer senere og langsommere, end det var ventet og ønsket. Der består fortsat et stærkt pres på arbejdsmarkedet, og der har været betydelig glidning i lønninger og andre indkomster i sommerens løb.

Regeringen finder det derfor nødvendigt at fortsætte den stramme penge- og finanspolitik, men for at undgå uheldige virkninger på beskæftigelsen må den suppleres med sådanne

indkomstpolitiske aftaler og foranstaltninger, at man kan sikre en stabil prisudvikling og dermed forbedre konkurrenceevnen i forhold til udlandet.

Det gør det nødvendigt, at vi i de kommende år gennemfører en økonomisk samordning, som er mere vidtgående, end vi hidtil har praktiseret. I det store og hele har regering og folketing måttet føre den økonomiske politik — finans- og pengepolitikken — på grundlag af en indkomstdannelse, som var tilrettelagt af andre instanser uden den fornødne samordning med den økonomiske politik. Det bør erkendes, at de indkomstpolitiske beslutninger øver så afgørende indflydelse på mulighederne for den økonomiske politik, at de ikke længere kan holdes uden for den økonomiske samordning. Regeringens stabiliseringsprogram, som den 22. og 24. september blev forelagt for arbejdsmarkedets parter og erhvervslivets organisationer, bygger derfor på et samspil mellem finanspolitik, pengepolitik og indkomstpolitik.

Hovedlinjerne for finanspolitikken i 1971 er nu ved at blive fastlagt. Regeringen finder ikke, at der er grundlag for lavere udskrivningsprocent end den i foråret fastsatte.

For statens udgifter har regeringen fastlagt retningslinjen for den endelige udarbejdelse af finanslovsforslaget. Ud over de besparelser på ca. 400 mill. kr., som blev besluttet i foråret, skal foretages yderligere begrænsninger på 500-600 mill. kr. Den samlede besparelse på i alt tæt ved 1 milliard kr. skal videreføres gennem de næste tre år, som også omfattes af budgetlægningen.

Så store besparelser kan ikke nås alene ved at begrænse stigningen i de ikke-lovbundne udgifter, som i forvejen kun stiger forholdsvis lidt. Det er nødvendigt at gennemføre lovændringer med henblik på at reducere forskellige tilskud og andre lovbundne udgifter. Folketinget vil få forelagt forslag herom og få en detaljeret orientering om de samlede besparelser, der søges fordelt på en balanceret måde over for de forskellige udgiftsområder.

De skøn, der nu foreligger over den samlede statsfinansielle stilling, tyder på, at vi allerede i indeværende finansår vil få en forøgelse af overskuddet. Det beror på, at både mosen og kildeskatten giver flere penge i takt med stigende priser og indkomster i hele økonomien. Hertil vil efterhånden komme virkningerne af den iværksatte opbremsning over for udgiftsstigningerne. Det statslige bygge- og anlægsstop har allerede ført til betydelige besparelser, og der er i september fastsat stramme regler for tillægsbevillinger i resten af dette finansår og for genbevillinger i det ny.

På denne baggrund kan man regne med, at statsfinanserne vil høre til de faktorer, der bidrager til at mindske efterspørgselspresset i den danske økonomi. Det har været afgørende for regeringen at få lagt tingene således til rette, at denne linje fortsættes gennem hele næste år.

Linjen vil blive fulgt op ved den langsigtede planlægning, som blev sat i gang for to år siden, og som nu går ind i sin afsluttende fase. Det er regeringens hensigt at fremlægge redegørelser vedrørende perspektivplanlægningen i løbet af vinteren.

Samtidig lægger regeringen vægt på at videreføre arbejdet med en rationalisering af administrationen. Der må stiles imod at gøre forvaltningen mere omkostnings- og effektivt bevidst, hvilket i ikke ringe omfang er et spørgsmål om information og uddannelse. Det offentlige forbrug af arbejdskraft og varer er efterhånden blevet af et sådant omfang, at det er nødvendigt at udnytte enhver rimelig mulighed for rationaliseringer og besparelser.

Regeringen har grebet disse problemer utraditionelt an ved at nedsætte en arbejdsgruppe

af yngre sagkyndige inden for og uden for administrationen til at gennemgå en række administrative problemer og afgive en generel redegørelse til administrationsdepartementet.

Gennem den stærke tilbageholdenhed med øgede offentlige udgifter sikres det, at væksten i statens forbrug af ressourcer i den kommende tid vil blive lavere end væksten i den samlede produktion. For den offentlige sektor som helhed vil billedet dog påvirkes af, at der må ventes en stærkere udvidelse af den kommunale aktivitet end af den statslige. Der er rettet kraftige henstillinger til kommunerne om at forøge deres selvfinansieringsgrad, og der er grund til at tro, at disse henstillinger vil blive fulgt. Det er imidlertid herudover nødvendigt, at der vises størst mulig tilbageholdenhed med kommunale investeringer og personaleansættelser.

Regeringen finder det også nødvendigt, at der fortsat opretholdes en stram pengepolitik. Det udlånsloft, som Nationalbanken har aftalt med pengeinstitutterne, forbliver i kraft til ind i 1971. På den anden side gør samarbejdet mellem Nationalbanken og pengeinstitutterne det muligt at modvirke den meget betydelige likviditetsstramning, som de offentlige finanser vil fremkalde i slutningen af året og navnlig i begyndelsen af 1971. Regeringen og Nationalbanken vil forhandle nærmere om formerne herfor.

En langvarig stram kreditgivning kan påvirke byggeri og andre investeringer på en uønsket måde. Da pengepolitikken imidlertid er nøje forbundet med betalingsbalancens udvikling, understreger dette betydningen af, at der sættes ind med yderligere foranstaltninger for at opnå en hurtig, en væsentlig og en varig forbedring af betalingsbalancen. Kun derved kan der skabes baggrund for lempelser af kreditgivningen til gavn for investeringerne.

Det er regeringens opfattelse, at dette kan nås ved indkomstpolitiske foranstaltninger, der kan medvirke til en stabil prisudvikling og dermed styrke konkurrenceevnen.

Regeringen lægger afgørende vægt på, at denne indkomstpolitik kommer til at omfatte alle samfundsgrupper, alle indkomstgrupper i samfundet, på en sådan måde, at den sociale målsætning, jeg talte om før, bliver virkeliggjort.

Det kan kun nås, hvis indkomstpolitikken opbygges af en række foranstaltninger, som angriber indkomstdannelsen i dens forskellige afskygninger. Det er regeringens ønske, at så stor en del som muligt af det samlede kompleks sikres ved frivillige aftaler.

Regeringen vil i morgen fremsætte forslag om prisstop gældende til udgangen af februar 1971. Gennem denne ekstraordinære foranstaltning ydes der et bidrag til en øjeblikkelig prisstabilisering. Et lovindgreb af så vidtgående karakter er kun forsvarligt for en periode af den anførte begrænsede varighed. Det er derfor nødvendigt, at dette tidsrum udnyttes til at tilvejebringe aftaler og gennemføre lovforslag, der kan videreføre stabiliteten i priser og omkostninger på længere sigt.

Folketinget opfordrede i sin dagsorden af 15. maj regeringen til

„efter drøftelse med arbejdsmarkedets, de offentligt ansattes og erhvervslivets organisationer og med henblik på den kommende overenskomstperiode at fastlægge en på samfundsøkonomiske hensyn baseret ramme for en socialt afbalanceret indkomstudvikling“.

Den samfundsøkonomiske ramme, som indkomstudviklingen bør holde sig inden for, må efter regeringens opfattelse være dikteret af hensynet til at undgå indkomststigninger, der fører til forhøjelse af det indenlandske prisniveau. Det betyder ikke, at enhver stigning i lønsatser og andre indkomster er udelukket i den kommende overenskomstperiode, men det betyder, at sådanne stigninger ikke må blive af en sådan størrelsesorden, at de medfører prisstigninger.

Regeringen sigter efter direkte at stabilisere priser og avancer, men skal en sådan stabilisering lykkes, er det uomgængeligt, at også løndannelsen både på det private arbejdsmarked og for de offentligt ansatte indpasses under de krav, stabiliseringspolitikken rejser. Regeringen har på mødet den 22. september fremhævet dette over for arbejdsmarkedets parter.

Det kan ikke bestrides, at den form, hvorunder indkomstdannelsen foregår, har bidraget til at give Danmark en stærkere stigning i pengeindkomster, omkostningsniveau og priser gennem 1960'erne end i de fleste af de lande, vi konkurrerer med. Det har skabt en ond cirkel med tiltagende forventninger om fortsatte prisstigninger, med et stadig stærkere pres for at investere og forbruge og samtidig en aftagende lyst til at spare. Denne udvikling har skadet betalingsbalancen udadtil, og samtidig har den indadtil været socialt uheldig. Det er ikke de jævne lønmodtagere, der har fordel af et kapløb mellem stigende priser og lønninger. Det er derfor en rigtig politik ikke blot fra et økonomisk, men også fra et socialt synspunkt at bringe dette kapløb til ophør. Først og sidst er det en betingelse for, at vi kan bevare det grundlæggende sociale gode, som den fulde beskæftigelse er udtryk for.

I denne forbindelse må man også medtage i sin bedømmelse, at efterspørgselspresset på visse områder har givet anledning til lønglidning i et større omfang, end prisniveauet på de pågældende områder har kunnet bære. De herved indtrufne nye prisstigninger har medvirket til udløsningen af pristalsportioner, som har givet de omhandlede lønmodtagergrupper pristalsdækning oven i lønglidningen — medens andre lønmodtagere kun har fået pristalsdækningen. Dyrtidsreguleringen har således, når den ses i kombination med lønglidningen, en selvstændig uheldig indflydelse på omkostningsudviklingen.

Det er blandt andet på denne baggrund, regeringen har meddelt arbejdsmarkedets parter, at der efter regeringens bestemte opfattelse er behov for, at den automatiske dyrtidsregulering afløses af mere hensigtsmæssige ordninger til sikring af udsatte lønmodtagergruppers realløn.

Dyrtidsreguleringen kan medføre omkostningsstigninger, der er 4-5 gange så høje som den værdi, de pågældende dyrtidsportioner reelt har for lønmodtagerne. Dette er et irrationelt element i den samfundsøkonomiske reguleringsmekanisme. Der ligger i dette ikke nogen form for angreb på udsatte lønmodtageres realløn, såfremt dyrtidsreguleringen afløses af andre ordninger, der sikrer disse udsatte grupper realløn på en måde, hvorved de uheldige virkninger undgås.

Dette synspunkt har gyldighed både for det private og det offentlige arbejdsmarked. Det fører også til, at regeringen naturligt vil tage op til overvejelse at ophæve automatiske pristalsklausuler på en række områder inden for det offentlige virkefelt.

I dagsordenen fra den 15. maj siges det endvidere, at folketinget opfordrer regeringen til „at tilskynde arbejdsmarkedets hovedorganisationer til at indgå ny aftale om samarbejdet på de enkelte virksomheder“.

Regeringen har med tilfredshed bemærket, at en sådan aftale nu er sikret mellem hovedorganisationerne. Det er regeringens håb og forventning, at arbejdsmarkedet også vil kunne nå til enighed om nye overenskomster inden for de nævnte samfundsøkonomiske rammer. Regeringen vil for sit vedkommende være indstillet på at yde bidrag til, at en sådan løsning kan opnås på en socialt afbalanceret måde ved gennemførelse af lovgivningsmæssige foranstaltninger.

Af hensyn til forberedelsen af en sådan lovgivning lægger regeringen afgørende vægt på,

at hovedorganisationerne når frem til en snarlig klarlæggelse af den økonomiske rækkevidde af de forestående overenskomstfornyelser. Regeringen vil på sin side fremskynde forhandlingerne med tjenestemandorganisationerne, så der opnås samtidighed med forhandlingerne på det private arbejdsmarked, og det vil være regeringens linje at vise særlig stærk tilbageholdenhed over for de højere lønninger.

Som led i den socialt afbalancerede indkomspolitik, vi har indbudt organisationerne til at medvirke i, er regeringen rede til at fremsætte lovforslag om udbyttebegrænsning og om skærpet lovgivning om beskatning af kapitalgevinster, ligesom man pr. 1. marts 1971 vil søge prisstoppet afløst af en lovgivning på noget længere sigt om priser og avancer, der kan tjene det formål at hindre, at prisstabiliteten i overenskomstperioden brydes af avance- eller lønglidning.

Regeringen har fremlagt et konstruktivt oplæg til saglige forhandlinger såvel med organisationerne som med folketingets partier. Vi stiller ikke noget ultimatum, men indbyder til forhandlinger. Men det er nødvendigt at understrege, at udviklingen på betalingsbalancen stiller os alle over for det ultimatum, at effektive foranstaltninger er en nødvendighed. Der kan forhandles om den nærmere udformning af disse foranstaltninger. Regeringen har ønsket at inddrage arbejdsmarkedets og erhvervslivets organisationer i disse forhandlinger for at opnå en løsning med størst mulig tilslutning hos alle befolkningslag. Vi indbyder på tilsvarende måde alle partier i folketinget til samarbejde om den del af opgaven, der kræver lovgivningsmagts medvirken. Men vi er nødt til at stille det krav, at samarbejdet må udmunde i løsninger, som har den fornødne effektivitet, således at de både virker hurtigt nok og længe nok.

Den folketingssamling, vi nu går ind til, kan i mange henseender blive af afgørende betydning for landets udvikling. Regeringen er klar over, at vi indbyder folketinget og organisationerne til at medvirke til løsningen af store og vanskelige opgaver. Vi gør det i bevidstheden om, at det kan få uoprettelige konsekvenser, hvis vi ikke har kræfter og vilje til i fællesskab at finde en løsning, som er bærekraftig på kortere såvel som på længere sigt.

Den hastige udvikling, der kendetegner de år, vi nu gennemlever, er ikke præget af harmoni. De tekniske muligheder går frem med stormskridt og forvandler visse sider af vor tilværelse i hurtigt tempo. Men andre sider af samfundslivet er langt mere trægt bevægelige. Det gælder de fleste af vore institutioner, herunder også organisationerne og det politiske liv. Dette fører til problemer, som ikke mindst de unge vender sig kritisk imod, og som de mener kan overvindes ved hurtige og gennemgribende ændringer i samfundet.

Det er ikke svært at forstå den utålmodighed, mange unge giver udtryk for, når det gælder om at få ændret forhold i samfundet, som forringer menneskers muligheder for trivsel og sundhed. Ændringer er nødvendige, men det er lige så nødvendigt, at det sker inden for folkestyrets rammer. Også efter regeringens opfattelse er det påkrævet, at vaneforestillinger og standpunkter, der måske ikke længere har samme værdi som tidligere, tages op til over-

vejelse og nyvurdering. Det er en nødvendighed, som rejser sig for os alle — her i tinget, i organisationerne og i befolkningen.

Den industrielle fremgang har givet os enorme materielle fordele, men de menneskelige miljøproblemer er i disse år vokset stærkt. Det bliver en af vor tids største opgaver at udvide effektivitetsbegrebet, således at dette ikke som hidtil alene anvendes ud fra sit økonomiske og tekniske indhold, men også i et socialt perspektiv.

Vi står således over for at udforme et nyt syn på ansvaret over for den tiltagende forurensningsfare. Problemerne omkring samarbejde og medejerskab i virksomhederne kalder tilsvarende på stigende opmærksomhed.

Udviklingen medfører, at vi må tage gammel lovgivning op til ny behandling og kassere eller omforme, hvad tiden er vokset fra. Alle må indstille sig på, at det i den økonomiske politik er nødvendigt at skabe en samordning, som er langt mere vidtgående og vedvarende, end vi hidtil har kendt det. Gamle metoder må afløses af nye og mere tidssvarende.

Det er til et samarbejde om løsningen af disse store opgaver, regeringen nu indbyder folketinget. Det er regeringens håb, at der i partierne og i organisationerne vil være det fornødne mod, den nødvendige fremsynethed og ansvarsbevidsthed til, at der med en betydelig tilslutning i folketinget og befolkningen kan åbnes nye perspektiver for udviklingen i det danske samfund. Fra regeringens side skal ingen anstrengelse blive sparet for at bane vejen for et sådant samarbejde.

Jeg vil foreslå folketinget, at vi indleder arbejdet med at udbringe et:

Danmark leve!

(Statsministerens opfordring besvaredes med et trefoldigt hurra).

Formanden: Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.10.

Herefter forlod Deres Majestæter Kongen og Dronningen og Deres kongelige Højheder Tronfølgeren og Prins Henrik med følge samt repræsentanterne for højesteret gæstelogen, ledsaget af præsidiets medlemmer.

Skriftlig redegørelse af statsministeren i tilslutning til åbningstalen.

Regeringen fremlægger den grundlovsfæstede redegørelse for rigets almindelige stilling og de af regeringen påtænkte foranstaltninger i en skriftlig og en mundtlig del.

Med denne skriftlige del tilsigtes det — som tilfældet var sidste år — at give folketinget en samlet fremstilling af udviklingen og regeringens arbejdsplaner.

I den mundtlige del belyses regeringens opfattelse af, hvad der er de aktuelle hovedproblemer for vort samfund, og hvilken indsats der er påkrævet til problemernes løsning.

Den udenrigspolitiske udvikling.

Det verdensbillede, som præsenterer sig i efteråret 1970, må forekomme mere flimrende og vanskeligt at overskue, end det længe har været tilfældet. Dette gælder også i vor del af verden. Blandt de glædelige træk må det noteres, at forholdet mellem Øst og Vest er præget af en forstærket aktivitet for at sikre en fredelig udvikling og at videreføre afspændingsbestræbelserne. Der sigtes hermed i første række til de amerikansk-sovjetiske drøftelser om begrænsning af det strategiske rustningskapløb, forhandlingerne mellem Forbundsrepublikken Tyskland og Sovjetunionen, Polen og Østtyskland samt firemagtsdrøftelserne om Berlin.

[Statsministeren.]

Fremskridt i disse forhandlinger bidrager til at styrke udsigterne til et positivt udfald af en konference om europæisk sikkerhed og samarbejde, som regeringen til stadighed har ydet sin fulde tilslutning. Regeringen har i denne forbindelse med tilfredshed bemærket sig, at der som et resultat af den dialog, der er etableret mellem NATO og Warszawapagtlandene, nu er enighed om, at alle vedkommende og interesserede regeringer skal deltage i en sådan konference.

Regeringen vil fortsætte den hidtil førte politik gående ud på at støtte nedrustnings- og afspændingsbestræbelserne såvel inden for FN og andre internationale organisationer som ved en fortsættelse og udbygning af de direkte kontakter med andre lande til drøftelse af aktuelle nedrustnings- og våbenkontrollspørgsmål.

Det er i år 25 år siden, FNs pagt blev undertegnet. Det må erkendes, at verdensorganisationen ikke har kunnet indfri de forventninger, mange nærere ved dens stiftelse, men det må til trods herfor stå fast, at håbet om en mere fredelig verden er knyttet til FNs pagt. Det er uforandret Danmarks ønske at bidrage til at styrke FNs autoritet og at støtte bestræbelserne for at skaffe organisationen de fornødne midler i hænde til at sikre varig fred og fremme nationernes fælles velfærd.

Det er regeringens hensigt i år at anmode om folketingets samtykke til ratifikation af De Forenede Nationers tre menneskerettighedskonventioner om bekæmpelse af race-diskrimination, om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder og om borgerlige og politiske rettigheder.

Danmark indtrådte ved årets begyndelse i FNs særlige udvalg vedrørende fredsbevarende operationer, og regeringen vil i udvalget søge at bidrage til udformning af faste rammer for FNs fredsbevarende virksomhed.

Det nordiske samarbejde om deltagelse i FNs fredsbevarende virksomhed er videreført og uddybet, og Danmark bidrager fortsat med mandskab til FN-styrken på Cypern og med observatører i Mellemøsten og Kashmir.

De Forenede Nationer vil i dette efterår søge at fastlægge hovedlinjerne for udviklingspolitikken i det kommende tiår. Det er regeringens agt såvel inden for FN som i vort direkte samarbejde med udviklingslandene at medvirke aktivt til en videreførelse af udviklingspolitikken.

Ministeren for teknisk samarbejde med udviklingslandene har modtaget betænkning fra det udvalg, der i april 1969 nedsattes til gennemgang af hele bistandsområdet, og det er regeringens hensigt i løbet af efteråret at fremlægge et forslag til en ny lov om Danmarks deltagelse i det internationale udviklingssamarbejde.

Medlemskabet af FN og NATO er fortsat udgangspunktet for Danmarks sikkerhedspolitik. Regeringen vil som hidtil aktivt støtte alle bestræbelser for at fremme afspændingen.

Tingets medlemmer har for nogle dage siden modtaget en redegørelse om Problemer omkring dansk Sikkerhedspolitik, udarbejdet af det sagkyndige udvalg under regeringsudvalget vedrørende Danmarks sikkerhedspolitik. Det er regeringens opfattelse, at der hermed er givet et vægtigt og realistisk bidrag til vurdering af den sikkerhedspolitiske problematik, især fordi man med denne redegørelse har søgt at give en fremstilling af den bredere baggrund, hvorpå vort lands stilling beror. Sikkerhedspolitikken kan ikke anskues alene som et spørgsmål om militær formåen. Der må i den moderne komplicerede verden indgå en afvejning af langt flere forhold, også af social, økonomisk og kulturel karakter, i sådanne overvejelser, og det er regeringens opfattelse, at der med det sagkyndige udvalgs redegørelse er gjort et værdifuldt forsøg på at inddrage sådanne videre synsvinkler.

Der er ikke tvivl om, at situationen i Mellemøsten indebærer en alvorlig trussel imod hele verdens fred og sikkerhed, og at bestræbelserne for at bilægge denne konflikt må have den højeste prioritet i det internationale samfund.

Det er derfor regeringens håb, at den genoptagelse af ambassadør Jarrings konsultationer, som blev indledt i august måned på grundlag af den amerikanske Rogersplan,

[Statsministeren.]

trods de senere opståede vanskeligheder vil blive videreført. Efter dansk opfattelse udgør sikkerhedsrådets resolution fra november 1967, som Rogersplanen bygger på, det eneste realistiske grundlag for en løsning af konflikten.

Det forløbne år bragte ikke fred i Sydøstasien. Udviklingen har kun yderligere bestyrket overbevisningen om, at konflikten i Vietnam ikke kan løses med militære midler, men alene gennem forhandling. Den amerikanske indrykning i Cambodia medførte en ulykkelig udvidelse af området for krigsbegivenhederne, selv om de amerikanske styrker atter er trukket tilbage fra dette land. Det må forventes, at den amerikanske tilbagetrækningspolitik fra Vietnam vil blive videreført, og det er regeringens håb, at Vietnamkonfliktens parter samtidig vil styrke bestræbelserne for en forhandlingsløsning.

Danmark har i det sidste års tid ført forhandlinger med Forbundsrepublikken Tyskland og Holland om dragningen af grænserne for hvert af landenes kontinentalsokkelområde i Nordsøen på grundlag af Den internationale Domstols dom i februar 1969. Disse forhandlinger er nu tilendebragt, og der er opnået enighed om en aftale, der vil blive forelagt folketinget til godkendelse.

De seks nuværende fællesmarkedslandes udenrigsministre har udarbejdet forslag til en konsultationsprocedure vedrørende europæisk politisk samarbejde, som tænkes gennemført uden for Fællesskabernes institutioner, og som nu vil blive gjort til genstand for drøftelse også med ansøgerlandene.

Regeringen finder det vigtigt, at Danmark deltager i udformningen af tankerne om et europæisk politisk samarbejde.

Markedspolitikken.

Forhandlingerne om Storbritanniens, Danmarks, Norges og Irlands medlemskab af De europæiske Fællesskaber blev indledt på et ministermøde i Luxembourg den 30. juni 1970. Det danske forhandlingsgrundlag er folketingets dagsorden fra maj 1967.

Det danske oplæg er baseret på en tilslutning til de tre europæiske traktater, de senere trufne beslutninger i fællesmarkedet

samt planerne for fællesmarkedets videre udvikling.

Uanset at de enkelte nordiske landes forskellige markedspolitiske målsætninger udelukker fælles forhandlinger med De europæiske Fællesskaber, er der principiel enighed om, at der under forhandlingerne skal være nær kontakt og gennemføres det samarbejde vedrørende forhandlingerne og deres forberedelse, som er praktisk muligt. Ud over den gængsige informations- og konsultationsprocedure, som er aftalt mellem EFTA-landene, har de skandinaviske lande på dansk initiativ etableret et sådant samarbejde med henblik på de forestående forhandlinger. Finland og Island deltager i disse drøftelser som observatører.

Efter at det havde vist sig umuligt for den finske regering i den foreliggende markedspolitiske situation at undertegne traktatudkastet om nordisk økonomisk samarbejde, har de nordiske landes forhold været drøftet på et møde mellem de nordiske statsministre i Trondheim den 6. august 1970. Man besluttede, at der på statsministrenes møde med Nordisk Råds præsidium den 2. november 1970 skulle tages stilling til spørgsmålet om en revision af Helsingforsaftalen, samt at arbejdet med en nordisk kulturtraktat skulle fremskyndes. Statsministrene bekræftede tilsagnet om gensidig information om forhandlingerne med fællesmarkedet.

Regeringen har under justitsministeriet nedsat et udvalg, der behandler de ændringer af love og administrative forskrifter, som dansk medlemskab af fællesmarkedet måtte nødvendiggøre. Udvalget vil inden udgangen af oktober udarbejde oversigter over sådanne ændringer. Det er regeringens hensigt at forelægge de fornødne forslag for folketinget så tidligt som muligt. I disse overvejelser indgår også de jordlovspolitiske problemer.

Den økonomiske udvikling.

I det meste af Vesteuropa har det økonomiske billede ligesom i fjor været domineret af en kraftig højkonjunktur. Produktion og udenrigshandel er vokset hurtigt, og kapacitetsudnyttelsen og beskæftigelsesgraden har været høj. Samtidig har der været betydelige stigninger i priser og lønninger, og på penge- og kapitalmarkederne har renteni-

[Statsministeren.]

veauet fortsat været højt. Det siger sig selv, at denne situation i de fleste lande omkring os også har sat sit stærke præg på den meget udadvendte danske økonomi. Priserne på både importvarer og eksportvarer er gået stærkere op end i mange år. Det har gjort det vanskeligt at holde den indenlandske prisudvikling i ro, og da prisbevægelserne, som man også måtte vente, har været stærkest for en række råvarer, er der sket en forringelse af bytteforholdet i udenrigshandelen, som har bidraget væsentligt til at skærpe vore valutaproblemer.

På den anden side har den udenlandske højkonjunktur også betydet, at de danske eksporterhverv har haft overordentligt gunstige afsætningsvilkår. Industrieksporten var i første halvår 13,5 pct. højere end i fjor og har hele den forløbne del af året vist hurtig fremgang. Alligevel er det vanskeligt at frigøre sig for det indtryk, at der under de foreliggende gunstige vilkår havde kunnet nås bedre resultater, såfremt eksportindustrien ikke havde været hæmmet af mangel på arbejdskraft. Landbrugets eksport har som følge af højere salgspriser været ca. 8 pct. højere end i fjor.

Prisstigningerne i udenrigshandelen, den stærke efterspørgsel fra udlandet og betydelige investeringer i eksporterhvervene har alt sammen bidraget til, at også det økonomiske forløb i Danmark i første halvår 1970 ligesom i resten af Europa har været præget af alle højkonjunktorens symptomer — pres på arbejdsmarkedet, pris- og omkostningsstigninger og høj rente.

Det var allerede ved årets begyndelse til at forudse, at den europæiske højkonjunktur ville fortsætte gennem 1970, selv om man nu må konstatere, at efterspørgselspresset i udlandet har været stærkere end ventet. I den indre økonomi har udviklingen derimod formet sig ret forskelligt fra forventningerne ved årets begyndelse. Der var ved indgangen til 1970 truffet en række forholdsregler med henblik på at dæmpe det stærke konjunkturopsving. Både finans- og pengepolitikken var blevet strammet i 1969. Med kildeskattens gennemførelse blev indkomstgrundlaget for beskatningen rykket frem fra 1968 til 1970 med en stigning i skatteopkrævningen til følge, og hertil kom endelig i marts 1970 det statslige anlægsstop

og loftet over pengeinstitutternes udlånsvirksomhed. På baggrund af disse konjunkturdæmpende indgreb var det forventningen, at der i løbet af første halvår ville ske en stabilisering af eller et midlertidigt fald i den indre efterspørgsel. Dette skulle igen med den rådende højkonjunktur i udlandet kunne bane vejen for en tiltænkt opretning af den danske betalingsbalance.

Det vil først efter længere tids forløb være muligt præcis at klarlægge de faktorer, der bevirkede, at den indre afspænding blev mindre udtalt end påregnet. Det sås allerede i 1969, at den forestående overgang til kildeskat havde omfattende virkninger på arbejdsudbud, forbrug og investeringer, uden at det på forhånd var muligt at give en præcis vurdering af deres styrke. Disse forhold medførte også stor usikkerhed i 1970-betømmelsen, og årsagen til det vedholdende efterspørgselspres må bl. a. søges her. Den vigtigste enkeltårsag synes under alle omstændigheder at være, at pengeindkomsterne over et bredt felt er vokset en del hurtigere end påregnet ved årets begyndelse. Der har som ventet efter afslutningen af det skattefrie år været en nedadgående tendens i arbejdsstyrken, og dette har igen skabt en situation, hvor presset for højere pengeindkomster har kunnet gøre sig gældende med betydelig styrke.

De erhvervsmæssige investeringer har været fortsat stigende til trods for kreditstramningen, hvilket bl. a. står i forbindelse med den kreditlettelse, virksomhederne har opnået i kraft af afregningsreglerne for kildeskatten.

På næsten alle områder af det økonomiske liv har 1970 således været præget af høj aktivitet og yderligere fremgang. Det gælder også byggesektoren, til trods for at påbegyndelsen af nyt boligbyggeri i første halvår er gået en del tilbage i sammenligning med det meget høje niveau i fjor. Det store igangværende boligbyggeri — der vil resultere i fuldførelsen af ca. 55.000 nye lejligheder i 1970 — og et betydeligt byggeri i erhvervene og kommunerne har imidlertid betinget et meget højt niveau for den samlede byggeaktivitet.

Det vedholdende pres i den indre økonomi har haft til følge, at det gunstige konjunkturklima i udlandet ikke har kunnet udnyttes til en forbedring af den danske

[Statsministeren.]

betalingsbalance. Tværtimod har presset i forbindelse med forringelsen af bytteforholdet haft til følge, at underskuddet på de løbende poster i første halvår i år nåede op på 2,7 milliarder kr. mod 1,6 milliarder kr. i fjor.

I betragtning af denne udvikling var det nødvendigt at gennemføre en yderligere stramning af den økonomiske politik i foråret. Det stærke lånepres fra de store investeringer har medført en stigning i obligationsrenten i løbet af sommeren og har tillige gjort det påkrævet at videreføre begrænsninger af pengeinstitutternes udlån indtil videre.

Finanspolitik, skatter og afgifter.

Den stramning af finanspolitikken, som var tilsigtet for 1970 ved fastsættelsen af udskrivningsprocenten til 95, var kun den ene side af finanspolitikken. Det lå samtidig klart, at der måtte holdes igen på udgiftssiden.

For de statsudgifter, der er omfattet af bevillingsrammer, blev der derfor på finansloven kun åbnet mulighed for en meget behersket forøgelse af aktiviteten. Også for de lovbundne tilskud forudsås en langsommere real stigning end i de foregående år. Det samlede resultat var en stigning i det budgetterede overskud på statens drifts-, anlægs- og udlånsbudget på ca. 1.800 mill. kr. Med det i marts gennemførte stop for igangsættelsen af nye statslige investeringer opnåedes en yderligere begrænsning af væksten i statens efterspørgsel efter varer og arbejdskraft.

Som nævnt viste det sig imidlertid i løbet af foråret, at den tilsigtede finanspolitiske stramning ikke medførte den tilstrækkelige afspænding af det indenlandske efterspørgselspres.

Det blev derfor i foråret besluttet at forhøje momsen fra 12,5 til 15 pct. pr. 1. juli 1970 og at udbetale midlertidige tilskud til nedsættelse af erhvervenes lønomkostninger.

Disse to beslutninger har medført en væsentlig styrkelse af den statsfinansielle stilling. På trods af, at forløbet af de lovbundne udgifter nu tyder på merudgifter på ca. 300 mill. kr., regnes der nu med et over-

skud på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet næsten dobbelt så stort i 1970-71 som finanslovens tal for dette år.

Denne forøgelse afspejler dog for en stor del, at indkomsterne og forbruget har udviklet sig hurtigere gennem 1970 end forudsat ved budgetteringen. Stigningen i overskuddet underbygger således det indtryk, at den tilrettelagte finanspolitiske stramning for 1970 ikke var tilstrækkelig til at genoprette balancen.

Kasseoverskuddet er ligeledes steget kraftigt, men påvirkes tillige af den i september bebudede fremskyndede udbetaling af statens refusion af kommunernes vejudgifter vedrørende 1970-71. For at afbøde kommunernes likviditetsvanskeligheder vil denne refusion, som beløber sig til godt 600 mill. kr. i 1971, blive rykket frem fra april til februar. Regeringen har i øvrigt, ligeledes af hensyn til kommunernes anspændte likviditet, foretaget en fremrykning af restrefusionen vedrørende de sociale pensioner, der nu udbetales i august i stedet for december.

Siden kildeskatteordningens ikrafttræden den 1. januar i år er der nedsat et udvalg, som har til opgave at søge gennemført forbedringer af kildeskatteordningen og herunder undersøge mulighederne for at indføre en såkaldt kumulativ beregning af den foreløbige kildeskat. Der arbejdes desuden med en udbygning af det nye opkrævningssystem, således at det også kommer til at omfatte andre bidrag til offentlige ordninger.

Lovforslag om indarbejdelse af reglerne om forskudt indkomstår i kildeskatteloven og eventuelt om andre tekniske ændringer af mindre omfang kan forventes fremsat.

I foråret 1969 blev der nedsat en kommission, som bl. a. skal undersøge mulighederne for en omlægning af selskabsbeskatningen. Kommissionen vil i løbet af nogle måneder afgive en delbetænkning om mulighederne for at afbøde dobbeltbeskatningen af selskabsindkomst, der udloddes som udbytte. Når betænkningen foreligger, vil regeringen tage stilling til, om der på dette grundlag skal fremsættes forslag om reform af selskabsskatteloven.

På grundlag af den betænkning, som i sin tid blev afgivet af udvalget om beskatnin-

[Statsministeren.]

gen af pensionsordninger m. v., vil der blive fremsat forslag til reform af loven om beskatningen af renteforsikringer m. v.

I forbindelse med genfremsættelsen af forslag til ny toldlov vil der blive fremsat forslag til en ny benzinafgiftslov. Den nuværende lov stammer fra 1927, og ved forslaget vil reglerne blive bragt i overensstemmelse med de senere års afgiftslovgivning.

Der vil ligeledes blive fremsat lovforslag om en teknisk omlægning af beskatningen af motorkøretøjer, hvorved registreringsafgiften bedre kan indpasses i toldvæsenets strukturrationalisering på linje med de øvrige forbrugsafgifter.

Det udvalg til gennemgang og vurdering af forbrugsafgiftslovgivningen, som finansministeren nedsatte i november 1969 på foranledning af folketinget, har for nogle dage siden afgivet beretning. Regeringen er af den opfattelse, at det materiale og de synspunkter, som beretningen indeholder, kan danne grundlag for videre overvejelser over afgiftslovgivningens udformning, og har med tilfredshed bemærket, at der i udvalget har været enighed om at fortsætte arbejdet i det kommende folketingsår.

Regeringen agter at genfremsætte forslaget til lov om udskrivning af skat til amtskommunen med henblik på fra 1. januar 1972 at etablere en amtskommunal indkomstbeskatning, indpasset i kildeskateordningen, til afløsning af den nuværende ligning på kommunerne.

Endvidere agter regeringen at fremsætte forslag om ændring af lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme med henblik på fra og med skatteåret 1972-73 at ophæve den fikserede amtskommunale ejendomsskyld. Det tilsigtes hermed at fjerne den bestående beskatningsmæssige ulighed mellem ejendomme beliggende i de tidligere købstadområder, der ikke omfattes af denne beskatning, og ejendomme beliggende i amtskommunernes øvrige områder.

Erhvervslivet.

Regeringen vil fortsat have opmærksomheden henvendt på, hvorledes den tekniske og erhvervmæssige udvikling mest effektivt vil kunne fremmes. De drøftelser, der er ført herom mellem regeringen og repræsentanter

for erhvervsliv og forskning, har ydet et værdifuldt bidrag til den offentlige debat om disse problemer og har foreløbig resulteret i den i sidste folketingsår gennemførte lov om Fondet til Fremme af teknisk og industriel Udvikling.

Et led i den række overvejelser og foranstaltninger af forskningspolitisk karakter, regeringen gennemførte i løbet af sidste folketingsår, var også etableringen af et særligt ministerudvalg med undervisningsministeren som formand. Forskningens Fællesudvalg har bebudet i dette efterår at ville fremkomme med en supplerende og uddybende af de forskningspolitiske overvejelser, som udvalget fremsatte i begyndelsen af dette år, og som har givet anledning til en betydelig offentlig debat.

Forslaget om oprettelse af et forskningscenter ved Hørsholm, der ikke færdigbehandledes i sidste folketingsår, vil blive genfremsat.

Den hastige tekniske og erhvervmæssige udvikling har endvidere ført til overvejelser om, hvorvidt den bistand, der under forskellige andre former ydes erhvervslivet til fremme af den teknologiske udvikling i videste forstand, er hensigtsmæssigt organiseret og tilstrækkeligt samordnet.

I en henvendelse, som handelsministeriet har modtaget fra Tilsynsrådet for de Teknologiske Institutter, og som Danmarks Teknisk-Videnskabelige Forskningsråd og Industrirådet har tilsluttet sig, er der peget på, at det stadig øgede behov for teknologisk bistand til erhvervslivet, som søges imødekommet gennem forskellige former for konsultations- og undervisningsservice, efterhånden i stigende grad er taget op også af andre institutioner end de teknologiske institutter.

Grænserne mellem de forskellige institutions virksomhedsområde er derved blevet mere flydende, og det har bl. a. foranlediget flere af dem til at tage deres strukturproblemer op til nærmere overvejelse.

Skal der ydes erhvervslivet en kvalificeret bistand, kræves et højt uddannet personale med stadig ajourført viden og rådighed over et ofte kostbart apparatur. Samfundsmæssigt er det derfor påkrævet, at der finder en hensigtsmæssig prioritering og fordeling af opgaverne sted og samtidig et snævert og fleksibelt samarbejde, der muliggør en sta-

[Statsministeren.]

dig tilpasning til de nye krav, udviklingen ustandselig stiller.

Regeringen er indstillet på at følge henstillingen om at iværksætte en mere omfattende udredning af en række teknologiske serviceorganisationers struktur, virksomhed og finansiering. Handelsministeren vil ned sætte et udredningsudvalg til at løse denne opgave.

Regeringen vil som hidtil søge at støtte erhvervslivet ved fremme af eksporten såvel ved handelspolitiske midler som gennem eksportfremmende foranstaltninger. Lovforslag vil blive fremsat om udvidelse af beløbsrammen for eksportkreditgarantier, da det nuværende maksimum på 6,5 milliarder kr. næsten er fuldt udnyttet.

Som et led i det nordiske lovgivningssamarbejde er der udarbejdet udkast til nye aktieselskabslove med sigte på at tilvejebringe nordisk retsenhed på dette betydningsfulde område. Udkastet har været forelagt de interesserede erhvervsorganisationer m. v., og i de øvrige nordiske lande finder for tiden tilsvarende forelæggelser sted. Fra nordisk side er fremsat ønske om en så vidt muligt samtidig parlamentarisk behandling i de nordiske lande. Også den konstaterede udvikling på dette område i fællesmarkedet vil være af betydning.

Regeringen agter dog at fremsætte lovforslag, hvorved de i udkastet indeholdte kapitler om regnskaberne aflæggelse og revision søges gennemført, idet lovændringer på disse områder må anses for at være særlig påkrævet.

Betænkning fra udvalget vedrørende en ny fondsbørslov forventes afgivet i indeværende år, og på grundlag heraf vil der blive fremsat forslag til en ny fondsbørslov.

Handelsministeriet forbereder udkast til ny banklov og ny sparekasselov. Hovedformålet med en lovrevision er at sikre en konkurrencemæssig ligestilling mellem banker og sparekasser med de begrænsninger, som følger af de pågældende institutters særlige struktur.

I fortsættelse af den i 1969 gennemførte ændring af mælkeloven, der indebar en liberalisering af detailhandelen med mælk, forudses i slutningen af folketingsåret fremsat forslag om ændring af lovens bestemmelser om engroshandelen med mælk på grundlag

af en udvalgsbetænkning, der ventes afgivet omkring nytår.

Med henblik på at lette mulighederne for produktudvikling på levnedsmiddelområdet er der nedsat et udvalg med den opgave at skabe en ønskelig forenkling og koordinering af levnedsmiddelovgivningen, hvor denne henhører under flere ministerier.

Selv om handelsflådens fragttindtægter har været stigende i 1969, møder dansk skibsfart fremdeles vanskeligheder som følge af den tiltagende flagdiskrimination og andre indgreb i den frie konkurrence inden for skibsfarten. Regeringen vil som hidtil aktivt tage del i det arbejde, der udføres internationalt for at modvirke sådanne indgreb over for skibsfarten. Som et led heri vil det omfattende nordiske samarbejde blive fortsat.

Den moderate forbedring, som det er lykkedes at opnå for den danske landbrugseksport i 1969, er fortsat i den forløbne del af 1970.

Imidlertid gør den betydelige afgang af arbejdskraft fra landbruget, som har fundet sted gennem de sidste ti år, sig fortsat gældende. Dette har også på det seneste medført, at mange landmænd trods de bedre markedsforhold har set sig nødsaget til at reducere eller afskaffe deres kvægbesætninger.

De senere år har vist, at tilgangen af unge til landbrugserhvervet er så beskedene, at regeringen må anse den fornødne tilgang af unge for et af erhvervets væsentligste problemer.

Landbokommissionen har tidligere afgivet betænkning vedrørende loven om landbrugsejendomme, og loven skal efter sit indhold optages til revision i dette folketingsår.

I landbokommissionen overvejer man forenklinger af den gældende lovgivning om lån til formål, der vedrører jordbruget. Ligeledes overvejes en revision af jordfordelingsloven, der er fra 1955, idet man navnlig undersøger behovet for særlige regler for omlægning af jorder i forbindelse med vej anlæg. Spørgsmålet om en ændret opbygning af jordadministrationen, herunder lokaladministrationen, er ligeledes til behandling.

Statshusmandsloven og loven om arbejderboliger på landet agtes revideret, og

[Statsministeren.]

begge love søges tilrettelagt således, at de årlige udlånslove undgås. Der vil blive fremsat forslag til lov om konsulentordningen.

Som følge af fiskeriets forbedrede afsætningsmuligheder og stigende priser har de mindre fangstmængder i 1969 dog givet et større værdimæssigt udbytte end i rekordåret 1968. I første halvår i år er fangstudbyttet ikke mindst i værdimæssig henseende forøget betydeligt i forhold til tilsvarende periode i 1969 trods den langvarige isvinter og trods den beklagelige strejkesituation i forsommeren.

Eksportindtægterne nåede i 1969 op på deres hidtil højeste niveau, ca. 1,1 milliard kr. Denne udvikling er fortsat i den forløbne del af 1970.

Det mere og mere intensive fiskeri, der drives i de farvande, hvor også danske fiskere arbejder, gør bestræbelser for at nå til fornuftige internationale reguleringer i fiskeriindsatsen stadig mere påkrævet, og regeringen er indstillet på at medvirke til gennemførelse af foranstaltninger, der kan bidrage til at sikre det størst mulige udbytte af fiskeriet også på længere sigt.

Regeringens bestræbelser for at undgå, at der i de nordatlantiske fiskerikommissioner blev gennemført et totalt forbud mod laksefiskeriet til skade for det danske fiskerierhverv, har ført til en midlertidig kompromisløsning om regulering af laksefiskeriet på åbent hav. Det er regeringens håb, at de vanskeligheder i forhold til lakseproducerende lande, som har spillet en rolle i det forløbne år, dermed er forsvundet, og at fiskerikommissionernes vedtagelser vil blive udgangspunkt for en ordning, som tilgodeser alle implicerede interesser.

Statsadministrationen.

Som bekendt foretoges ved årsskiftet en omorganisering af arbejdet med rationalisering og effektivisering inden for den offentlige administration.

Administrationsdepartementet deltager i

et stort antal rationaliserings- og bistandsopgaver i statsadministrationen. Man søger private konsulentfirmaer inddraget i arbejdet i større omfang end hidtil. Rationaliseringsprojekter, bl. a. vedrørende overpræsiediet og undervisningsministeriets kasse- og bogholderifunktion, er iværksat i samarbejde med sådanne firmaer.

Arbejdet med en ændret opgave- og byrdefordeling mellem staten, amtskommuner og kommuner vil i samarbejde med de kommunale organisationer blive videreført inden for de enkelte sagområder. Af vigtigere foranstaltninger, der vil blive forelagt folketingsåret i det kommende folketingsår, kan nævnes forslag til en kommunalt administreret sygesikringsordning samt visse ændringer på vejområdet. Det er i øvrigt regeringens hensigt med henblik på en debat her i folketingsåret at give en nærmere redegørelse dels for det hidtidige arbejde med opgavefordelingen, dels for de problemer, der nu står over for en løsning.

En rapport om rationalisering af statens indkøbsvirksomhed ventes færdig inden årsskiftet. Indkøbsvirksomheden, ekskl. den statslige anlægsvirksomhed og anskaffelse af EDB-udstyr, beløber sig skønsmæssigt anslået til over 2 milliarder kr. årligt.

Anvendelsen af EDB bliver stadig udbygget. I indeværende år anvendes skønsmæssigt ca. 110 mill. kr. på EDB-udstyr og EDB-behandling til administrative formål i statsadministrationen, og det må påregnes, at dette beløb vil være stigende.

Blandt de spørgsmål af generel samfundsmæssig betydning, som på dette område kræver en snarlig afklaring, er spørgsmålet om EDB i undervisningen og spørgsmålet om den enkeltes retsbeskyttelse i forbindelse med oprettelsen af de meget omfattende centrale EDB-registre. Undervisningsministeren og justitsministeren har iværksat nærmere undersøgelsesarbejder på disse områder.

Der vil i folketingsåret blive fremsat forslag til ændring af loven om udenrigstjenesten. Forslaget, der bygger på en betænk-

[Statsministeren.]

ning fra 1968, har til formål at give udenrigsministeriet en mere hensigtsmæssig organisation.

Lovforslag om kongelig udnævnelse af tjenestemænd blev fremsat i sidste folketingsår, men forslaget nåede ikke at komme til behandling. Forslag om ændrede regler på dette område vil på ny blive fremsat, og forslaget vil tillige komme til at indeholde bestemmelser om åremålsansættelse af tjenestemænd.

Der er truffet beslutning om dansk deltagelse i et under FN etableret verdensomspændende meteorologisk EDB-samarbejde. Meteorologisk Instituts afdelinger vil blive samlet, og nyordningen vil medføre en mere effektiv vejrtjeneste og betydelige personalebesparelser.

Regeringen har i overensstemmelse med retningslinjerne i boligministeriets redegørelse over for folketinget sidste år iværksat opbygningen af en samlet statsejendoms- og lokaleadministration samt forberedt omlægningen af statens byggeadministration. Omlægningen af statens byggeadministration forudsætter, at loven om statens bygningsvæsen ændres, og forslag herom vil blive fremsat.

Den i juni 1969 vedtagne lov om forsvarrets organisation trådte i kraft den 1. januar 1970. Forsvarskommandoen er pr. 1. oktober 1970 delvis etableret i Vedbæk. I overensstemmelse med lovens overgangsbestemmelser gennemføres fællesværnsordningen i takt med forsvarsstabens udbygning.

Den nedsatte forsvarskommission har anmodet forsvarschefen om — inden for de givne økonomiske rammer — at lade foretage en undersøgelse af, om den nuværende styrkemæssige og våbenmæssige sammensætning af forsvaret og balancen værnene imellem må ændres for hensigtsmæssig. Kommissionen drøfter endvidere spørgsmålet om hvrevet personel og om afholdelse af uddannelsesforsøg.

Udflytningen af militære anlæg fra centrale byområder bliver videreført i tilslutning til færdiggørelsen af det nødvendige erstatningsbyggeri, sammenlægning af visse af hærens regimenter og ændret udnyttelse af eksisterende anlæg. En række områder i

København vil på denne baggrund i løbet af 1971 kunne frigives til andet formål.

Den videre udflytning af militære anlæg fra København har sammenhæng med opførelse af den ny kaserne ved Antvorskov. Indkvarteringsforholdene for det værnepligtige mandskab vil ved gennemførelsen af udflytningsplanerne og saneringen af visse af de eksisterende kaserner blive forbedret.

Med loven om forsvarrets personel, der trådte i kraft den 1. januar 1970, er der gennemført en ændring af personelstrukturen i forsvaret, der giver mulighed for en mere effektiv og rationel anvendelse af personellet. Der er foretaget en behovsplanlægning for officerspersonellet, gældende for tiden indtil 1975. Dette planlægningsarbejde har været drøftet med personelorganisationerne. De organisatoriske ændringer vil bl. a. reducere antallet af officerer samt forbedre dispositionsmulighederne.

Arbejdet i det såkaldte klimaudvalg er afsluttet i dette efterår, efter at udvalget har afgivet en beretning om straffe- og retsplejeordningen. Regeringen har besluttet at nedsætte en arbejdsgruppe til at forberede lovgivningsarbejde på dette område. Der påregnes fremsat forslag om revision af den militære straffe- og retsplejelovgivning i slutningen af folketingsåret.

Det i sidste folketingsår drøftede spørgsmål om en forbedret aflønningsordning for de værnepligtige har været drøftet med talsmændene, der har givet bred tilslutning til en ordning, hvorefter adgangen til fri kost agtes konverteret til højere løn i forbindelse med et cafeteria-system.

En centralisering af civilundervisningens organisation er ved at finde sted, således at antallet af ansatte reduceres.

Den af styrelsesrådet for orlogsværftet foreslåede reduktion af værftets funktionær- og arbejdsstyrke er gennemført, og den foreslåede omdannelse af værftet til et statsaktieselskab drøftes med personelorganisationerne.

Inden for civilforsvarets område vil indenrigsministeren foranstalte en nærmere undersøgelse af de værnepligtiges uddannelse, herunder civilundervisningen. En nyordning med hensyn til militære værnepligtiges aflønning og forplejning må påregnes også at få virkning for civilforsvarets

[Statsministeren.]

værnepligtige samt for værnepligtige, der er overført til civilt arbejde.

Forurening og sundhedsvæsen.

En omfattende og samordnet bekæmpelse af forureningen kræver et sikkert vurderings- og prioriteringsgrundlag. Dette har regeringen søgt at tilvejebringe gennem det i efteråret 1969 nedsatte forureningsråd. Under forureningsrådet og det samtidig nedsatte teknikerudvalg virker fire hovedudvalg, der styrer og koordinerer arbejdet i i alt 28 ekspertgrupper, der skal tilvejebringe en detaljeret gennemgang af forureningsproblemerne. Ca. 100 af vore mest kompetente forskere og teknikere medvirker i dette arbejde.

Forureningsrådet stiler mod at afslutte væsentlige dele af sit arbejde omkring sommeren 1971. Regeringen har imidlertid opfordret forureningsrådet til at offentliggøre resultaterne af sine undersøgelser, efterhånden som disse foreligger, og det vil betyde, at der bliver afgivet en række redegørelser fra rådet. Der vil bl. a. fremkomme en rapport, der giver den første dækkende oversigt over de alvorlige problemer, som vandforureningen og det faste affald udgør. Kommunerne bidrager til denne rapport.

Regeringen har indskærpet, at forureningsrådets udredningsarbejde ikke må standse rådets bestræbelser for straks at sætte ind mod forureningen på områder, hvor der foreligger tilstrækkelig viden. Rådet har da også allerede fremsat forslag om bilernes luftforurening, om affaldsforbrænding og om engangsemballage.

Justitsministeriet vil i løbet af kort tid fastsætte grænser for kulilteindholdet i nye benzindrevne køretøjers udstødningssgas samt for røgtætheden i udstødningssgasen fra både nye og brugte dieselskøretøjer. Reglerne påregnes at kunne træde i kraft den 1. januar 1971.

Indenrigsministeren vil fremlægge lovforslag om forbud mod anvendelse af visse former for engangsemballage.

Samtidig med at arbejdet i forureningsrådet fremmes, er arbejdet fremskyndet i indenrigsministeriets hygiejnekommission, der navnlig tager sig af den fremtidige organisation af embedslægevæsenet og de lokale sundhedskommissioner, herunder regler til

afløsning af de gældende sundhedsvedtægter. Hygiejnekommissionens arbejde påregnes afsluttet sent på efteråret, hvorefter kommissionens forslag vil blive koordineret med arbejdet i forureningsrådet.

Som led i forureningsbekæmpelsen arbejdes der med den praktiske gennemførelse af vandløbslovgivningen fra 1969.

Der vil af handelsministeren blive fremsat forslag til ændringer i loven om foranstaltninger mod olieforurening af havet for at kunne dække Danmarks tiltrædelse af de nyeste internationale bestemmelser på dette område, der tilsigter en yderligere stramning af reglerne for udtømmning af olie fra skibe.

Udenrigsministeriet deltager aktivt i det internationale samarbejde om løsning af miljø- og forureningsproblemerne, bl. a. med henblik på FN-konferencen i Stockholm i 1972.

Derudover er der under de nordiske udenrigsministerier nedsat et koordinerende embedsmandsudvalg.

Offentlig planlægning, boliger og anlægsvirksomhed.

Arbejdet med en revision af planlægningslovgivningen vil blive fortsat. Hovedformålet er at modernisere og forenkle denne lovgivning med henblik på såvel en øget decentralisering som en styrkelse af lands- og regionsplanlægningen. Med reformen tilsigtes også at skabe grundlag for et forbedret samvirke mellem den fysiske planlægning og den økonomiske langtidspanlægning på både det statslige, det amtskommunale og det kommunale niveau.

Boligministeriet har efter forhandling med byggeriets parter indledt en undersøgelse af muligheden for at indføre en autorisationsordning til lettelse af den offentlige byggesagsbehandling.

Bestræbelserne for boligbyggeriets rationalisering og billiggørelse vil blive fortsat. Regeringen vil foreslå loven om statens byggeforskningsinstitut taget op til revision, bl. a. med henblik på at sikre en bedre koordinering af byggeforskning og produktivetsfremmende foranstaltninger, samt bidrage til fremme af eksport inden for byggesektoren i det omfang, byggekapaaciteten giver muligheder herfor.

Regeringen vil fortsætte arbejdet med en

[Statsministeren.]

strukturrationalisering af realkreditsystemet i overensstemmelse med folketingets forudsætninger ved gennemførelsen af den nye lov om realkreditinstitutter.

Regeringen følger med opmærksomhed, om den nye saneringslov medfører den tilsigtede øgede saneringsvirksomhed. Der kan forventes fremsat forslag til visse ændringer i loven, bl. a. foranlediget af den virksomhed, som de nyoprettede saneringsselskaber har indledt.

I overensstemmelse med regeringens tilsgagn over for folketingets boligudvalg i fjor vil der blive fremsat forslag til en rentelæneordning for det almenyttige byggeri til afløsning af den midlertidige rentesikringsordning i lov om boligbyggeri. Samtidig agter regeringen at udbygge boligbyggeriloven som led i bestræbelserne for at øge arbejdskraftens bevægelighed. Administrationen af kollegieloven er overført til boligministeriet, og i forbindelse med forslaget om ændringer i boligbyggeriloven vil kollegielovens bestemmelser blive foreslået optaget heri.

Med henblik på hovedstadsområdets fremtidige ordning har regeringen i maj måned i år nedsat et hovedstadsreformudvalg, der skal overveje og fremskomme med forslag til et hensigtsmæssigt administrativt og økonomisk grundlag for den fremtidige varetagelse af de kommunale og amtskommunale samt flere andre fælles opgaver inden for området. Udvalget er blevet anmodet om at afslutte sit arbejde inden den 1. april 1971. Regeringen vil — efter modtagelsen af udvalgets indstilling — stille imod allerede i indeværende folketingsår at fremsætte forslag til en fremtidig hovedstadsordning.

Med udgangspunkt i den foreløbige plan, som fremgår af den af regeringen udsendte hvidbog, vil der blive arbejdet videre med at tilvejebringe det nødvendige grundlag for beslutninger, der på længere sigt omfatter så store enkeltprojekter som fast forbindelse over Store-Bælt, udbygning af Københavns lufthavn og faste forbindelser over Øresund.

De løbende investeringer til betjening af den voksende trafik i Københavns lufthavn har et sådant omfang, at forslag herom bør

forelægges folketinget i form af et lovforslag, som også må omfatte fastsættelse af grænsen for udbygningen i Kastrup under hensyn til principbeslutningen om lufthavnens senere overflytning til Saltholm.

På lufthavnsområdet agter regeringen endvidere at søge gennemført en udskillelse af anlægs- og driftsfunktionerne inden for lufthavnene i den storkøbenhavnske region til en ny statsvirksomhed, Københavns lufthavnsvæsen. Lovforslag herom vil snarest blive genfremsat.

Med hensyn til de statslige provinslufthavne er det regeringens agt nu at søge optaget forhandlinger med vedkommende amtskommuner om den civile drift af lufthavnene.

Det i sidste folketingsår fremsatte lovforslag om begrænsning af refusion i henhold til vejtilskudsloven vil blive genfremsat; ligesom der i løbet af folketingsåret må tages stilling til den fremtidige fordeling af vejudgifterne for perioden efter 1972.

I overensstemmelse med principperne i hovedlandevejsloven agtes der tillige i dette folketingsår fremsat de fornødne forslag vedrørende projektering og anlæg samt klassificering af motorveje og andre hovedlandeveje.

En væsentlig del af statsbanernes nyanlæg og fornyelser vil omfatte spor- og sikringsanlæg, som vil forøge kapaciteten og give driftsmæssige besparelser. Endvidere fortsættes arbejdet på udbygning af det københavnske S-banenet, herunder i første række Køgebugtbanen, ligesom igangsætning af arbejdet med citybanen forberedes.

Som et led i bestræbelserne for at forbedre statsbanernes driftsresultat forventes i dette folketingsår fremsat lovforslag om nedlæggelse af eller omdannelse til godsbane af urentable sidebaner. Ved ændringsforslag til statsbaneloven agtes hjemmel skabt til nedsættelse af en særlig undersøgelseskommision ved alvorlige jernbaneulykker.

Regeringen agter at fremsætte lovforslag med henblik på at tilvejebringe det fornødne retsgrundlag for at kunne føre kontrol med og regulere optagningen af sømaterialer, d. v. s. sten, ler, sand og grus, fra havbunden. Det er tanken, at der til sådan optagningsvirksomhed fremtidig skal kræves en tilladelse fra ministeren for offentlige arbejder.

[Statsministeren.]

Arbejds- og socialpolitik.

I sidste folketingsår gennemførtes en omfattende revision af loven om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring. Der skete væsentlige forbedringer af arbejdsløshedsforsikringen, og der blev skabt basis for en yderligere rationalisering og intensivning af arbejdsformidlingssystemet, herunder en tilpasning til den nye kommunestruktur.

De hidtidige regler om ydelser til fremme af arbejdskraftens bevægelighed blev uændret overført til omtalte lov. Der vil blive fremsat forslag til ændringer på dette punkt og til forskellige mindre justeringer. Forslaget vil endvidere indeholde bestemmelser om særlige foranstaltninger til beskæftigelse af arbejdsløse til afløsning af beskæftigelsesloven fra 1958. Bestemmelserne vil alene tage sigte på ledighed, som ikke kan afhjælpes efter den gældende lovgivning.

Der vil blive fremsat lovforslag til ændring af loven om uddannelse af ikke-faglærte arbejdere. Lovens bestemmelser om adgangen til kursus og om godtgørelse for tab af indtægt eller arbejdsmuligheder under deltagelsen vil blive foreslået forenklet og tilpasset til den nye lovgivning om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring.

Adgangen til at yde støtte til omskoling vil endvidere blive foreslået forlænget for en 2-årig periode, idet bestemmelserne herom overvejes optaget i uddannelsesloven. Der vil blive fremsat forslag om visse ændringer i funktionærloven og i lovgivningen om arbejderbeskyttelse.

Det af arbejdsministeren nedsatte udvalg til behandling af spørgsmålet om de udenlandske, ikke-nordiske arbejders forhold i Danmark er fremkommet med en række indstillinger, som delvis er fulgt op med lovgivning og administrative foranstaltninger. Det kan forventes, at udvalget afgiver afsluttende betænkning i løbet af efteråret. Arbejdsministeren vil på dette grundlag afgive en redegørelse i folketinget.

Den ny styrelseslov for det sociale område, der blev vedtaget i sidste folketingsår, bygger i alt væsentligt på socialreformkommissionens betænkning. Som første led af den ændrede struktur er den i styrelsesloven omtalte socialstyrelse blevet oprettet, og man er i gang med inden for den ny styrelse

at koordinere løsningen af de opgaver, der hidtil har været løst af direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen, direktoratet for revalidering og forsorg og ændringsvægsforsorgens centrale ledelse.

I overensstemmelse med folketingets beslutning i sidste folketingsår agter regeringen at fremsætte forslag til en ny sygesikringslov, der bygger på, at kommunerne overtager administrationen af dette område.

Debatten i folketinget i foråret om regeringens tanker vedrørende en kommende dagpengeordning viste, at der var bred enighed både om det ønskelige i denne reform og om de skitserede hovedprincipper for ordningen. Arbejdet med planlægningen af denne reform vil blive fortsat i det kommende år.

De gældende midlertidige tillæg til folke-, invalide- og enkepensionister, der skyldes forhøjelsen i sommer af merværdiafgiften, vil blive foreslået indregnet i pensionernes grundbeløb for tiden efter den 1. april 1971. Samtidig vil en række ydelser efter invalidepensionsloven blive foreslået forhøjet tilsvarende med det formål at opretholde det hidtidige forhold mellem de forskellige pensionsstørrelser.

Det undersøges, om det er muligt at nå frem til en ordning, der indebærer, at pensionistægtepar kan få udbetalt hver sin del af den fælles ægteparpension.

Den igangværende udbygning og modernisering af institutionerne inden for de forskellige forsorgsområder vil fortsætte.

Udbygningen vil blive søgt fremmet også gennem en forenkling af administrationen ved oprettelse af en særlig byggeadministration under socialstyrelsen og ved decentralisering af administrationen i forbindelse med etableringen af børnehaver og vuggestuer m. v.

Skal de forestående reformer på det sociale felt resultere i en bedre service og bistand til borgerne, vil det være helt afgørende at råde over et veluddannet personale. Som et led heri vil opskoling af socialkontorenes personale blive påbegyndt i samarbejde mellem Danmarks forvaltningshøjskole og de sociale højskoler.

Udviklingen med hensyn til børns og unges brug af euforiserende stoffer følges med den største opmærksomhed, og man er

[Statsministeren.]

indstillet på grundigt at overveje de forslag til en effektivisering af indsatsen, som netop er udarbejdet af regeringens kontaktudvalg vedrørende ungdomsnarkomanien. Det er væsentligt at erindre, at den forebyggende indsats i forholdet til de unge er af afgørende betydning.

Folketinget vil få lejlighed til en generel debat om narkotikamisbruget samtidig med drøftelserne af straffelovens bestemmelse om den mere professionelt prægede narkotikakriminalitet og af loven om euforiserende stoffer. Begge love skal forelægges til revision, og der vil i forbindelse hermed blive givet folketinget en redegørelse, bl. a. omfattende de foreløbige erfaringer vedrørende den skærpede strafferamme, der blev indført i 1969.

Kultur- og uddannelsespolitik.

I arbejdet med de kulturpolitiske problemer vil der i stigende grad blive lagt vægt på samarbejdet med de kommunale myndigheder ud fra den betragtning, at væsentlige kulturpolitiske initiativer må have et udgangspunkt i lokale behov.

Samarbejdet må bl. a. sigte efter at skabe miljøer, der kan give udfoldelsesmuligheder for de enkelte borgere. Det er ikke mindst væsentligt, at der findes steder, hvor de unge i deres fritid i samvær med andre kan beskæftige sig med opgaver, der optager dem, og som kan være af betydning for deres videre udvikling.

Forslag til revision af loven om film og biografer vil blive forelagt for folketinget. Et hovedpunkt bliver, om bevillingssystemet skal bortfalde eller bevares, ligesom spørgsmålene om ændringer af afgifterne til Filmfonden og formen for støtte til dansk filmproduktion m. v. vil blive taget op.

Lovene om kunstmuseer og om kulturhistoriske lokalmuseer, der senest blev revideret i folketingsåret 1968-69, skal på ny forelægges til revision af tilskudsreglerne og enkelte andre bestemmelser.

Der vil blive fremsat forslag om revision af loven om folkebiblioteker m. v., bl. a. som følge af kommunalreformen. Dette forslag vil dog fremkomme så sent, at det ikke forventes gennemført i dette folketingsår, men skal genfremsættes i 1971-72.

Både radiokommissionen og det embeds-

mandsudvalg, som undersøger visse juridiske og administrative problemer omkring Danmarks radios status, afgiver betænkning i dette efterår. Regeringen vil derefter overveje, om der i dette folketingsår skal fremsættes forslag om en ny radiospredningslov.

Under behandlingen af forslaget til lov om teatervirksomhed af 1970 har kulturministeren givet tilsagn om allerede i folketingsåret 1970-71 at fremsætte lovforslag om ændring af bestemmelserne om støtte til teatervirksomheder, dersom forhandlinger, der føres med kommuner og amter, skaber grundlag derfor.

Der har været en stærkt stigende tilgang til arkitektskolen under det kgl. akademi og arkitektskolen i Århus. En udbygning af de to skoler vil være nødvendig for at sikre tilstrækkelige uddannelsesmuligheder.

De kirkelige forhold er præget af en stadig stigende præstemangel, og der vil på grundlag af en udvalgsbetænkning snarest blive fremsat forslag til en tidsbegrænset lovgivning om ekstraordinær uddannelse af præster.

Efter den i sidste folketingsår vedtagne lov om ændring af den kirkelige lovgivning som følge af ændringerne i landets kommunale inddeling vil der blive gennemført en decentralisering og forenkling af den kirkelige administration.

Den af kirkeministeriet i 1964 nedsatte strukturkommission forventes at kunne afslutte sit arbejde med afgivelse af betænkning i begyndelsen af 1971, hvorefter der vil blive taget stilling til, om der på grundlag heraf bør fremsættes lovforslag.

Folkeskoleloven blev i sidste folketingsår på en række områder ændret, og gennemførelsen af den 9-årige undervisningspligt fra 1973 er under forberedelse i folkeskolens læseplansudvalg og gennem forsøg godkendt af folkeskolens forsøgsråd.

Udbygningen af uddannelses tilbuddene vil nu navnlig samle sig om uddannelsesmulighederne for de 16—19-årige.

Arbejdet med opbygningen af nye faglige grunduddannelser til afløsning af de nuværende lærlingeuddannelser vil blive fortsat og intensiveret.

[Statsministeren.]

Det i fjor påbegyndte uddannelsesforsøg vedrørende den faglige grunduddannelse i jern- og metalindustrien er videreført, og nye forsøgshold har påbegyndt uddannelsen i år. Tilsvarende forsøgsundervisning forventes påbegyndt i august 1971 inden for handels- og kontorområdet og andre erhvervsområder.

Forsøgsuddannelsen i jern- og metalindustrien omfatter to dele, hvis samlede varighed dog ikke vil overstige læretiden inden for tilsvarende lærlingeuddannelser. Undervisningen indledes med en faglig basisuddannelse, men herudover er både 1. dels og 2. dels undervisningen baseret på en teoretisk og praktisk vekseluddannelse på fagskole og i produktionsvirksomheder ud fra det princip, at eleven trinvis vælger sig ind på snævrere specialiseringsområder. Uddannelsens fleksibilitet styrkes samtidig både ved muligheden for omvalg af uddannelse og for afslutning på forskellige niveauer.

I den ny uddannelse vil blive indført mere omfattende almen undervisning for bl. a. at give den faglige ungdom mulighed for senere faglig og teoretisk videreuddannelse.

I tilslutning til dette reformarbejde er nedsat et særligt udvalg, bl. a. med den opgave at overveje de økonomiske konsekvenser af en nyordning og principperne for dækning af udgifterne ved den faglige uddannelse. I overvejelserne vil indgå spørgsmålet om en harmonisering med de økonomiske forhold for andre uddannelser på samme alderstrin. Arbejdet i udvalget søges fremskyndet med henblik på fremsættelse af lovforslag.

I kraft af den nye faglige grunduddannelses større effektivitet og mere omfattende tilbud om videregående uddannelser må det antages, at flere unge vil søge denne uddannelsesvej. Reformen kan dermed få betydning for andre uddannelser end de nuværende lærlingeuddannelser.

For teknikeruddannelserne er der nedsat et særligt råd til overvejelse af forslag om en uddybning og koordinering af disse uddannelser. Det er regeringens mål, at fagligt uddannet ungdom ikke skal stilles ringere i uddannelsesmæssig henseende end unge med en mere teoretisk uddannelse.

På mange erhvervsområder konstateres stigende behov for bedre uddannede medarbejdere.

Også på disse områder vil man fortsat søge mulighederne forøget såvel ved udbygning af eksisterende efteruddannelseskursus som ved opbygning af grundlæggende uddannelser.

Et særligt nedsat udvalg skal fremkomme med forslag til en koordineret udbygning af grundlæggende og videregående EDB-uddannelser samt til indpasning af EDB-undervisning i bestående uddannelser. En foreløbig indstilling fra udvalget forventes i foråret 1971.

Forslag om oprettelse af et forsøgscenter for det gymnasiale undervisningstrin kan ventes fremsat.

Den stærkt voksende tilslutning til HF-uddannelsen tyder på, at denne imødekommer et betydeligt behov, og det er regeringens hensigt i videst muligt omfang at søge tilvejebragt muligheder for imødekommelse af dette behov.

Med den gennemførte ændring af loven om gymnasieskoler og studenterkursus kan der efter 1. august 1970 ikke oprettes nye kommunale gymnasieskoler og studenterkursus uden for København og Frederiksberg. Den nødvendige fortsatte udbygning af gymnasieskolerne vil uden for disse to kommuner påhvile amterne. Den landsomfattende planlægning af udbygningen, som forestås af planlægningsudvalget for gymnasieskolerne, vil blive fortsat, således at det allerede bestående samarbejde mellem udvalget og amtsrådene yderligere udbygges og styrkes.

Inden for børnehave- og fritidspædagoguddannelserne er der et betydeligt behov for udvidelse af seminariernes kapacitet. Studieplansudvalget for disse uddannelser har i sommeren 1970 gennem uddannelsesrådet afgivet betænkning om den nye 3-årige uddannelses tilrettelæggelse, og hermed er tilvejebragt det nødvendige pædagogiske grundlag for en nærmere planlægning af seminariernes udbygning.

Denne planlægning agtes fremmet mest muligt.

Inden for de højere uddannelser vil der blive arbejdet med den praktiske gennemførelse af de skelsættende love om universiteternes udbygning og styrelse, som vedtoges i sidste folketingsår. Samtidig videreføres bestræbelserne for reformering af uddannelsesstrukturen på disse områder.

[Statsministeren.]

Regeringen er besluttet på fortsat at yde støtte til det kulturelle arbejde blandt danske i udlandet, herunder til vore landsmænd i Sydslesvig.

Færdselslovgivning og retsvæsen.

Færdselsloven vil blive foreslået ændret. Forslaget vil bl. a. give adgang til erstatning for uberettiget inddragelse af førerbevis og ændre den tvungne anværersforsikrings begrænsning på 150.000 kr. for hver personskade. Endvidere sigtes der mod, at folketinget i dette folketingsår skal behandle reglerne om spirituspåvirkede motorførere.

Der vil blive fremsat lovforslag med henblik på ratifikation af Europarådets konvention om fremmede straffedommes internationale retsvirkning. Denne lovgivning vil skabe hjemmel for, at danske, der idømmes straffe i udlandet, kan modtages herhjemme til afsoning.

Ydelserne til lægdommere og vidner vil blive søgt forhøjet og retsplejelovens regler herom foreslået affattet således, at forhøjelse fremtidig kan ske administrativt.

Grønland og Færøerne.

Regeringen tilsigter i det kommende år at fortsætte støtten til udbygningen af Grønland og herunder især at søge bestræbelserne fremmet for, at den grønlandske befolkning i øget omfang får indflydelse på og medansvar for udviklingen.

Regeringen anser det for væsentligt, at grønlænderne selv i højere grad medvirker ved den praktiske løsning af de udviklingsmæssige opgaver, hvilket vil gøre det muligt at reducere antallet af udsendte danske.

En vigtig forudsætning for løsningen af denne langsigtede opgave vil være at kvalificere så mange grønlandske unge som muligt til at udføre de funktioner, som nu varetages af udsendte, og der vil derfor blive lagt øget vægt på at forbedre undervisnings- og uddannelsesforholdene.

Endvidere vil man ved tilrettelæggelsen af den offentlige anlægsvirksomhed i samarbejde med de nyetablerede arbejdsmarkedskontorer under landsrådet i de kommende år søge i højere grad at inddrage den grønlandske arbejdskraft.

De klimatiske forhold i Grønland har i den forløbne del af 1970 ikke været særlig

gunstige, og fiskeriet har som følge heraf ikke kunnet fremvise gode resultater. Det er dog regeringens opfattelse, at den planlagte udbygning af den grønlandske fiskerflåde med større havgående skibe vil give bedre mulighed for fremtidig at sikre råvareforsyningen til industrianlæggene og hermed beskæftigelsen i land.

I forbindelse med de senere års stærkt stigende interesse for mineralske råstoffer i Grønlands undergrund og på fastlandssoklen vil man endvidere i det kommende år søge fastlagt nærmere retningslinjer for tildelingen af tilladelser og koncessioner inden for rammerne af loven om mineralske råstoffer i Grønland.

For Færøerne er den lidt depressive tendens, der prægede økonomien i begyndelsen af 1969, efter en bedring i verdensmarkedets fiskepriser afløst af en noget gunstigere økonomisk udvikling.

Færøerne har været medlem af EFTA siden 1. januar 1969, og lagtinget har netop gennemført de overgangsbestemmelser om afgiftstilpasning m. v., der er en betingelse for medlemskabet.

Deltagelsen i det europæiske samarbejde nødvendiggør imidlertid en udbygning og omlægning af den færøske industri. Da det er vanskeligt at opnå kapital til disse investeringer på acceptable vilkår, har regeringen og landsstyret opnået hjemmel til at etablere grundforden for en industrialiseringsfond for færøsk industri. Denne fond skal skabe rimelige finansieringsmuligheder til løsning af nævnte opgaver.

I anledning af forhandlingerne om Danmarks medlemskab af et udvidet fællesmarked er der nedsat et dansk-færøsk udvalg til forberedelse af et forhandlingsoplæg vedrørende de særlige færøske problemer.

Over for fællesmarkedet har regeringen fremhævet, at man ønsker at drøfte de særlige problemer for Færøerne og Grønland.

I overensstemmelse med de forhandlinger, som fandt sted i sidste folketingsår med folketingets partier, vil der i dette folketingsår blive fremsat forslag om nedsættelse af valgretsaldern til 20 år.

Mødet genoptaget kl. 13.20.

Formanden: Den 7. juli afgik landbrugsminister Peter Larsen ved døden kun 46 år gammel.

Da der en halv snes dage forinden kom meddelelse om, at han var ramt af et alvorligt hjerteanfald og i bevidstløs tilstand indlagt på Odense amts og bys sygehus, vakte det sorg og bekymring i vide kredse landet over, og på os, der kendte ham, virkede budskabet chokerende. Det spinkle håb om helbredelse, som vi nærede i de følgende dage, sluktes ved meddelelsen om, at han var død uden at være kommet til bevidsthed.

Peter Larsen var født i Østrup som søn af gårdejer Johannes Larsen. Sin folkeskoleundervisning supplerede han igennem ophold ved Vestbirk Højskole og ved Den nordiske Højskole i Genève. Han uddannedes ved landbruget, blev landbrugsmedhjælper og overtog sin fødegård i forpagtning i 1950. Ejer af den blev han i 1966.

Allerede fra de ganske unge år var han stærkt politisk interesseret. Han blev medlem af Venstres Ungdom, i hvis ledelse han hurtigt fik en fremtrædende stilling. Kun 28 år gammel indtrådte han i 1953 i folketinget som venstres repræsentant i Otterupkredsen og blev dermed det yngste medlem af det daværende folketing. Her i tinget beskæftigede han sig foruden med sociale spørgsmål i overvejende grad med landbrugets problemer. Blandt de hverv, han bestred på dette område, skal nævnes, at han var medlem af landbokommissionen af 1960 og medlem af statens jordlovsudvalg og af dettes forretningsudvalg fra 1964 til 1968. Hans saglige

og politiske indsats på disse områder dannede en vægtig baggrund for hans udnævnelse til landbrugsminister ved den nuværende regerings dannelse i 1968.

Peter Larsens fremtræden var i sjælden grad præget af ro og afslappethed, og han mødte sine omgivelser med et åbent sind og et venligt smil. Over for de opgaver, der blev stillet ham, udviste han en ukuelig optimisme, og han arbejdede sejt og udholdende på deres løsning. Det var vanskeligt at forstå, at han i mange år havde lidt af en sygdom, som han havde været tvunget til at tage hensyn til. Ved sin retlinethed og åbenhed vandt han tillid i alle kredse. I kraft af disse egenskaber parret med faglig dygtighed og store politiske evner lykkedes det ham at vise, at han var stillingen som landbrugsminister voksen. Han tog med mod og beslutsomhed fat på de ofte meget vanskelige problemer, som han i denne stilling ikke kunne undgå at blive stillet over for.

Peter Larsens alt for tidlige død er et stort tab for regeringen og folketinget. Vi føler den dybeste medfølelse med hans nærmeste, fra hvem han så brat blev revet bort, og vil mindes ham som den loyale kollega, der mødtes med tillid fra alle sider.

(Medlemmerne påhørte stående formandens mindeord).

Formanden: Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Fra statsministeren har jeg modtaget følgende skrivelse:

„Statsministeriet.

København, den 14. juli 1970.

Efter at landbrugsminister Peter Larsen er afgået ved døden, har Hans Majestæt Kongen den 14. juli 1970 ud-

[Formanden.]

nævnt folketingsmand Henry Christensen til landbrugsminister.

Jeg tillader mig at anmode hr. formanden om at ville underrette folketinget herom.

H. Bawnsgaard.

/ Ruth Christensen.

Folketingets formand.“

Fra statsministeren har jeg endvidere modtaget følgende skrivelse:

„Statsministeriet.

København, den 29. september 1970.

På statsministeriets derom nedlagte forestilling har Hans Majestæt Kongen den 23. september 1970 bestemt, at administrationen af lov nr. 238 af 8. juni 1966 om støtte til tilvejebringelse af kollegier, som ændret ved lov nr. 255 af 4. juni 1969, fra 1. oktober 1970 at regne overføres fra undervisningsministeriet til boligministeriet.

Jeg tillader mig at anmode hr. formanden om at ville underrette folketinget herom.

H. Bawnsgaard.

/ Ruth Christensen.

Folketingets formand.“

I henhold til det af folketinget den 4. august 1961 vedtagne forslag om overgang til næste sag på dagsordenen skal der nedsættes et udvalg på 17 medlemmer og 17 stedfortrædere til at følge regeringens forhandlinger om Danmarks optagelse i Det europæiske økonomiske Fællesskab.

I henhold til folketingsbeslutning af 3. marts 1965 skal der nedsættes et udvalg på 17 medlemmer og 17 stedfortrædere vedrørende de offentlige investeringer.

I henhold til folketingsbeslutning af 30. maj 1968 skal der nedsættes et udvalg på 21 medlemmer til at drøfte problemer og modtage information vedrørende en ny storluft-havn og en fast forbindelse over Øresund.

I henhold til folketingsbeslutning af 29. oktober 1968 skal der nedsættes et folketingsudvalg på 17 medlemmer til at drøfte problemer og modtage information vedrørende patentlovgivningen.

I henhold til folketingsbeslutning af 29.

oktober 1968 skal der nedsættes et udvalg på 17 medlemmer til modtagelse af oplysninger angående arbejdet med rationalisering af statsadministrationen.

I henhold til lov nr. 54 af 5. marts 1954 om det udenrigspolitiske nævn skal der foretages valg af 17 medlemmer og 17 stedfortrædere til det udenrigspolitiske nævn.

I henhold til lov nr. 292 af 21. december 1957 skal der foretages valg af 16 medlemmer og 16 stedfortrædere til Nordisk Råd.

I henhold til § 13 i lov nr. 372 af 23. december 1964 om valutaforhold m. v. skal der vælges 17 medlemmer til folketingets valutaudvalg.

I henhold til § 10 i lov nr. 135 af 29. marts 1950 om en sukkerordning skal der nedsættes et udvalg på 15 medlemmer.

I henhold til § 2, stk. 2, i lov nr. 235 af 27. maj 1950 om anvendelse af modværdien af de i henhold til Det europæiske Genopbygningsprogram modtagne gaveydelse skal der nedsættes et udvalg på 9 medlemmer.

I henhold til § 2, stk. 3, i lov nr. 342 af 23. december 1959 om det civile beredskab skal der nedsættes et udvalg på 11 medlemmer.

I henhold til toldloven, jfr. lovbekendtgørelse nr. 508 af 25. november 1970 § 1, stk. 7, skal der nedsættes et udvalg på 17 medlemmer.

I skrivelse af 20. juli d. å. meddeler rådmænd *H. Lennart Larson*, at han er villig til at modtage det ved medlem af folketinget Peter Larsens død ledigblevne mandat som medlem af folketinget.

Fra medlem af folketinget *Lis Groes*, der har haft orlov på grund af sygdom, har jeg modtaget meddelelse om, at hun fra og med den 1. september atter kunne give møde i tinget. Stedfortræderens, sognepræst *Poul Falk Hansens*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget er herefter ophørt fra nævnte dato at regne.

Fra medlem af folketinget *Lindegård Rasmussen*, der har haft orlov på grund af sygdom, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 6. oktober d. å. atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Niels Henrik Gydemarks*, hverv som mid-

[Formanden.]

lertidigt medlem af folketinget er herefter ophørt fra nævnte dato at regne.

Fra medlem af folketinget *Ove Munch* har jeg modtaget meddelelse om, at han ønsker at nedlægge sit mandat som medlem af folketinget fra og med den 6. oktober d. å.

Fra arbejdsmand *Villy Christensen* har jeg modtaget meddelelse om, at han er villig til at modtage det ved medlem af folketinget *Ove Munchs* mandatnedlæggelse fra den 6. oktober d. å. ledigblevne mandat som medlem af folketinget.

Fra medlem af folketinget *Per Møller* har jeg modtaget meddelelse om, at han som følge af deltagelse i De Forenede Nationers generalforsamling ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 1 måned, hvorfor han anmoder om orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Fra medlem af folketinget *Gert Petersen* har jeg modtaget meddelelse om, at han som følge af deltagelse i De Forenede Nationers generalforsamling ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 1 måned, hvorfor han anmoder om orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Med skrivelse af 25. september d. å. fremlægger finansministeren i henhold til grundlovens § 47, stk. 1, for folketinget statsregnskabet for finansåret fra 1. april 1969 til 31. marts 1970. Eksemplarer af statsregnskabet vil blive omdelt.

Folketingets ombudsmand har afgivet beretning for året 1969. Eksemplarer af beretningen er tilstillet tingets medlemmer.

Folketingets regnskab for finansåret fra 1. april 1969 til 31. marts 1970 er revideret og vil blive fremlagt i bureauet. Et sammendrag vil blive optaget i Folketingstidende, tillæg B.

Med skrivelse af 1. oktober 1970 har boligministeren fremsendt beretning om boligministeriets produktivitetsudvalgs virksomhed i finansårene 1968-69 og 1969-70. Eksemplarer vil blive omdelt.

Under henvisning til det pålæg, der er givet i beretning af 12. april 1962 fra udval-

get angående forslag til lov om ændring i lov om Danmarks erhvervsfond, har handelsministeren med skrivelse af 29. f. m. fremsendt beretning om anvendelse af midler til eksportfremmende foranstaltninger i finansåret 1969-70. Eksemplarer vil blive omdelt.

Med skrivelse af 7. september 1970 har handelsministeren i overensstemmelse med beretning fra udvalget angående forslag til lov om ændring i lov om Danmarks erhvervsfond, afgivet den 12. april 1962, fremsendt beretning fra handelsministeriets produktivitetsudvalg vedrørende anvendelsen i finansåret 1969-70 af de til produktivitetsfremmende foranstaltninger inden for handelsministeriets område til rådighed værende beløb. Eksemplarer er omdelt.

Med skrivelse af 1. d. m. har ministeren for teknisk samarbejde med udviklingslandene og nedrustningsspørgsmål fremsendt „Beretning til nedrustningsministeren om nedrustningsudvalgets virksomhed og den internationale udvikling med hensyn til nedrustning i 1969.“ Eksemplarer vil blive omdelt.

Med skrivelse af 5. oktober 1970 fremsender undervisningsministeren i henhold til § 4, stk. 2, i lov nr. 312 af 21. december 1955 om en atomenergikommission beretning om kommissionens virksomhed for tiden 1. april 1969-31. marts 1970. Eksemplarer af beretningen vil blive omdelt.

Nordisk Råds danske delegation har afgivet beretning til folketinget angående Nordisk Råds 17. og 18. session 1969 og 1970.

Medlem af folketinget Bertel Pedersen har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for offentlige arbejder at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren overveje en udsættelse af standsningen af Hammerens Granitværk?“

Medlem af folketinget Hanne Reintoft har meddelt mig, at hun ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren oplyse, om det tekniske sekretariat, der blev oprettet af 32 repræsentanter for dansk industri og forskning den 27. august 1970, har ret til at afholde lukkede møder med hemmelig dagsorden?“

[Formanden.]

Medlem af folketinget Hanne Reintoft har meddelt mig, at hun ønsker til justitsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren bidrage til at sikre borgernes grundlovmæssige ret til at samles til fredelige demonstrationer ved ikke at opmuntre politiet til voldelige konfrontationer med det fåtal af urostiftere, som søger at misbruge demonstrationerne, men tværtimod pålægge politiet, at det undlader at føre sig frem i borgerkrigsagtige formationer samt afstår fra anvendelse af midler som civilagenter, der optræder provokerende i de demonstrerendes rækker, samarbejder med „vilde engle“ o. lign.“

Medlem af folketinget Erling Dinesen har meddelt mig, at han ønsker til udenrigsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvilke oplysninger kan ministeren give om baggrunden for USAs tilbage-trækning af støtte til Den internationale Arbejdsorganisation i Genève, og hvad agter regeringen at foretage sig i denne anledning?“

Medlem af folketinget Niels Matthiasen har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for offentlige arbejder at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren oplyse, hvad der er gjort for at anskaffe et monitoringsanlæg til placering forskellige steder nordvest i Kastrup lufthavn, samt hvad der er gjort for at få udfærdiget bestemmelser om sanktioner ved overtrædelse af støjkriteriet ved anvendelse af banen 12-30 i Kastrup lufthavn?“

Medlem af folketinget Erling Dinesen har meddelt mig, at han ønsker til arbejdsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvad agter ministeren at foretage sig for at sikre ordnede og socialt forsvarlige forhold for gæstearbejderne?“

Disse spørgsmål vil blive optaget på dagsordenen for tingets spørgetid i morgen.

Medlem af folketinget Grethe Philip har meddelt mig, at hun ønsker til statsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvorledes agter regeringen at sikre, at den retlige og faktiske ligestilling mellem

mænd og kvinder ikke forringes — hverken på kortere eller længere sigt — hvis Danmark indtræder i fællesmarkedet?“

Dette spørgsmål vil blive optaget på dagsordenen for tingets spørgetid onsdag den 14. oktober.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 7. oktober, kl. 13 med følgende dagsorden:

- 1) Valg af 16 medlemmer til udvalget for forretningsordenen.
- 2) Valg af 17 medlemmer til udvalget til valgsprøvelse.
- 3) Valg af 17 medlemmer til finansudvalget.
- 4) Valg af 17 medlemmer til udvalget angående statsrevisorernes betænkning.
- 5) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til socialudvalget.
- 6) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til trafikudvalget.
- 7) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til boligudvalget.
- 8) Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til udvalget for undervisning og uddannelse.
- 9) Valg af 17 medlemmer til lønningsudvalget.
- 10) Valg af 17 medlemmer til indfødsretsudvalget.
- 11) Valg af 17 medlemmer til ombudsmandsudvalget.
- 12) Valg af 17 medlemmer til udvalget angående videnskabelig forskning.
- 13) Valg af 2 medlemmer til at føre tilsyn med folketingets bibliotek.
- 14) Valg af 9 medlemmer til det i grundlovens § 71 omhandlede tilsyn med behandlingen af personer, som er underkastet frihedsberøvelse.

[Formanden.]

- 15) Valg af 17 medlemmer og 17 stedfortrædere til et udvalg til at følge regeringens forhandlinger om Danmarks optagelse i Det europæiske økonomiske Fællesskab.
- 16) Valg af 17 medlemmer og 17 stedfortrædere til et udvalg til løbende at modtage oplysninger af økonomiministeren vedrørende de offentlige investeringer.
- 17) Valg af 21 medlemmer til et udvalg til at drøfte problemer og modtage information vedrørende en ny storlufthavn og en fast forbindelse over Øresund.
- 18) Valg af 17 medlemmer til et udvalg til at drøfte problemer og modtage information vedrørende patentlovgivningen.
- 19) Valg af 17 medlemmer til et udvalg til modtagelse af oplysninger angående arbejdet med rationalisering af statsadministrationen.
- 20) Valg af 17 medlemmer og 17 stedfortrædere til det udenrigspolitiske nævn.
- 21) Valg af 16 medlemmer og 16 stedfortrædere til Nordisk Råd.
- 22) Valg af 17 medlemmer til folketingets valutaudvalg.
- 23) Valg af 15 medlemmer til folketingets sukkerudvalg.
- 24) Valg af 9 medlemmer til det i lov nr. 235 af 27. maj 1950 om anvendelse af modværdien af de i henhold til Det europæiske Genopbygningsprogram modtagne gaveydelse omhandlede udvalg.
- 25) Valg af 11 medlemmer til udvalget angående det civile beredskab.
- 26) Valg af 17 medlemmer til folketingets toldudvalg.
- 27) Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmand Per Møller.
- 28) Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmand Per Møller.

- 29) Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmand Gert Petersen.
- 30) Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmand Gert Petersen.
- 31) Spørgsmål til ministrene.
- 32) Fremsættelse af lovforslag.

Under dette punkt kan ventes fremsat et lovforslag om prisstop, som det er min hensigt med tingets forventede samtykke at sætte til 1. behandling i et nyt møde samme dag.

Mødet hævet kl. 13.27.

2. møde.

Onsdag den 7. oktober kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler handelsministeren, at han ønsker mundtligt at fremsætte:

Forslag til lov om prisstop.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 16 medlemmer til udvalget for forretningsordenen.

Valgt blev: *Asger Jensen, Havnstrup Clemmensen, Langkilde, Stetter, Enggaard, Jens Frandsen, Kristen Østergaard, Svend Haugaard, Samuelsen, K. Axel Nielsen, Hans Hækkerup, Per Hækkerup, J. O. Krag, Helge Nielsen, Peter Nielsen og Aksel Larsen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til udvalget til valgsprøvelse.